

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 1.6.2001
KOM(2001) 288 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET**

**GENNEMFØRELSE AF DEN MAKROFINANSIELLE BISTAND
TIL TREDJELANDE I 2000**

Forkortelsesliste

BNP	Bruttonationalprodukt
CAMEL	Capital, assets, management, earnings, liquidity (parametre, der anvendes i international bank-rating)
CBA	Currency board-ordning
CØEL	Central- og østeuropæiske lande
DEM	Tyske mark
EBRD	Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling
EF	Det Europæiske Fællesskab
EFF	Udvidet fondsfacilitet
EIB	Den Europæiske Investeringsbank
ESAF	Udvidet strukturtilpasningsfacilitet
EU	Den Europæiske Union
EUR	Euro
FDI	Udenlandske direkte investeringer
FESAL	Strukturtilpasningslån til finans- og virksomhedssektoren
FN	De Forenede Nationer
FYROM	Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien
IFI	Internationale finansielle institutioner
IMF	Den Internationale Valutafond
PRGF	Fattigdomsbekæmpelses- og vækstfacilitet
SAF	Strukturtilpasningsfacilitet
SBA	Standby-arrangement
SDR	Specielle trækingsrettigheder
UNMIK	De Forenede Nationers midlertidige mission i Kosovo
USD	US-dollar
WTO	Verdenshandelsorganisationen

Indholdsfortegnelse

I.	INDLEDNING	6
II.	OVERSIGT.....	7
1.	Baggrund	7
2.	Makrofinansiel bistand i 2000	8
3.	Udviklingen i den makrofinansielle bistand.....	10
III.	ALBANIEN.....	17
1.	Resumé.....	17
2.	Makroøkonomiske resultater	18
3.	Strukturreformer.....	19
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	19
IV.	ARMENIEN.....	21
1.	Resumé.....	21
2.	Makroøkonomiske resultater	21
3.	Strukturreformer.....	22
4.	Gennemførelse af den ekstraordinære finansielle bistand	23
V.	BOSNIEN-HERCEGOVINA	24
1.	Resumé.....	24
2.	Makroøkonomiske resultater	25
3.	Strukturreformer.....	25
VI.	BULGARIEN.....	28
1.	Resumé.....	28
2.	Makroøkonomiske resultater	29
3.	Strukturreformer.....	30
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	30
VII.	DEN TIDLIGERE JUGOSLAVISKE REPUBLIK MAKEDONIEN	31
1.	Resumé.....	31
2.	Makroøkonomiske resultater	32

3.	Strukturreformer.....	33
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	33
VIII.	GEORGIEN.....	35
1.	Resumé.....	35
2.	Makroøkonomiske resultater	36
3.	Strukturreformer.....	36
4.	Gennemførelse af den ekstraordinære finansielle bistand	37
IX.	Kosovo.....	39
1.	Resumé.....	39
2.	Makroøkonomiske resultater	40
3.	Strukturreformer.....	40
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	42
X.	Moldova.....	43
1.	Resumé.....	43
2.	Makroøkonomiske resultater	43
3.	Strukturreformer.....	44
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	45
XI.	MONTENEGRO	46
1.	Resumé.....	46
2.	Makroøkonomiske resultater	47
3.	Strukturreformer.....	48
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	48
XII.	RUMÆNIEN	50
1.	Resumé.....	50
2.	Makroøkonomiske resultater	51
3.	Strukturreformer.....	52
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	53
XIII.	Tadsjikistan	54

1.	Resumé.....	54
2.	Makroøkonomiske resultater	54
3.	Strukturreformer.....	55
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	56
XIV.	UKRAINE.....	57
1.	Resumé.....	57
2.	Makroøkonomiske resultater	58
3.	Strukturreformer.....	59
4.	Gennemførelse af den makrofinansielle bistand.....	60

I. INDLEDNING

I denne beretning vurderes den økonomiske situation, reformprocessen og udsigterne for de lande, der i 2000 modtog makrofinansiel bistand; der lægges endvidere særlig vægt på gennemførelsen af de betingelser, der er knyttet til bistanden.

Kapitel II giver en oversigt over EF's makroøkonomiske bistand til tredjelande med en historisk baggrund, en sammenfatning af transaktionerne i 2000 og en analyse af byrdefordelingen mellem de internationale donorgrupper.

I de følgende kapitler diskuteres relevante aspekter af overgangsprocessen i de lande, som Rådet har besluttet at yde ny makrofinansiel bistand, eller som i 2000 modtog betalinger inden for rammerne af transaktioner, der var besluttet tidligere.

Denne beretning fremlægges i overensstemmelse med Rådets afgørelser om Fællesskabets makrofinansielle bistand til tredjelande og er en opfølgning af de beretninger, der blev fremlagt i tidligere år¹.

Bilag 1 viser den fulde oversigt over de makrofinansielle bistandstransaktioner, som Rådet har truffet beslutning om, samt de hertil svarende udbetalinger frem til udgangen af 2000. Bilag 2 viser en sammenfatning af den makrofinansielle bistand, der er ydet af bilaterale og multilaterale donorer til lande, som har modtaget makrofinansiel bistand fra Fællesskabet. Endelig viser bilag 3 nogle udvalgte makroøkonomiske indikatorer.

¹ Jf. følgende meddelelser fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet med titlen "Beretning om den makrofinansielle bistand til tredjelande":
KOM(92) 400 af 16. september 1992
KOM(94) 229 af 7. juni 1994
KOM(95) 572 af 27. november 1995
KOM(96) 695 af 8. januar 1997
KOM(98) 3 af 13. januar 1998
KOM(1999) 580 af 15. november 1999
KOM(2000) 682 af 27. oktober 2000.

II. OVERSIGT

1. Baggrund

Makrofinansiel bistand fra Fællesskabet, der oprindeligt var tænkt som en EF-intern betalingsbalancestøtte, er siden 1990 også blevet ydet til tredjelande, primært landene i Central- og Østeuropa, men i stigende grad også til andre lande i det vestlige Balkan, det tidligere Sovjetunionen og i Middelhavsområdet, til støtte for deres politiske og økonomiske reformbestræbelser.

I begyndelsen af 1990'erne besluttede Fællesskabet at udvide den makrofinansielle bistand til de central- og østeuropæiske lande (CØEL) for at støtte deres overgangsproces til en markedsøkonomi. Det blev også besluttet, at Kommissionen som led i den bistandskoordinering, der blev aftalt mellem 24 industrilande (G-24), skulle formå andre bidragsydere til at yde en tilsvarende bistand til de økonomiske programmer, som CØE-landene gennemførte efter aftale med IMF og Verdensbanken.

EF og G-24 gennemførte en række betalingsbalancestøttetransaktioner mellem 1990 og 1994 for hovedparten af CØE-landene. Siden har EF's makrofinansielle bistand i regionen hovedsagelig været koncentreret på Balkan-landene og mere specielt på de lande, der tidligere var en del af Jugoslavien. Ud over de central- og østeuropæiske lande har Rådet truffet beslutning om adskillige andre transaktioner til fordel for nogle nye uafhængige stater og nogle middelhavslande.

Transaktionerne støtter modtagerlandenes politiske og økonomiske reformbestræbelser og implementeres i tilknytning til støtteprogrammer fra IMF og Verdensbanken. De har fortsat inkorporeret et sæt principper, som understreger bistandens ekstraordinære karakter, dens komplementaritet til midler fra IFI og de økonomisk-politiske betingelser i tilknytning til bistanden. EF's makrofinansielle bistand har især støttet modtagerlandenes bestræbelser på at gennemføre økonomiske reformer og strukturændringer. I snæver koordination med IMF og Verdensbanken har den fremmet foranstaltninger, der er skræddersyet til særlige landebehov med den overordnede målsætning at stabilisere den finansielle situation og etablere markedsorienterede økonomier. Kommissionen implementerer bistanden i samråd med Det Økonomiske og Finansielle Udvalg.

2. Makrofinansiel bistand i 2000

a) Nye afgørelser

I 1999 blev der ydet øget makrofinansiel bistand til Balkan-landene, idet Rådet - som følge af stigende betalingsbalanceproblemer og Kosovo-krisen - havde truffet afgørelse om fem transaktioner til et maksimalt beløb af 460 mio. EUR til Albanien, Bosnien-Hercegovina, Bulgarien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (FYROM) og Rumænien. I 2000 blev der truffet afgørelse om nye transaktioner til fordel for to Balkan-enheder, Kosovo og Montenegro, og én ny uafhængig stat, Moldova. I marts 2000 besluttede Rådet endvidere, at også Tadsjikistan skulle omfattes af den ekstraordinære bistand, der var vedtaget i november 1997 til fordel for Armenien og Georgien, og at maksimumsbeløbene for tilskud og lån inden for rammerne af denne bistand skulle forhøjes tilsvarende.

I februar 2000 besluttede Rådet at yde en ekstraordinær finansiel gavebistand til **Kosovo** på op til 35 mio. EUR. Midlerne skulle stilles til rådighed for De Forenede Nationers mission i Kosovo (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo - UNMIK) via dens centrale budgetadministration (CFA). På baggrund af de betydelige fremskridt, UNMIK havde gjort med etableringen af basale administrative funktioner og udviklingen af sunde økonomiske rammer i Kosovo under yderst vanskelige forhold, blev første rate på 20 mio. EUR frigivet i anden halvdel af marts 2000. En kommissionsrevision, som fandt sted i juni 2000, konkluderede, at UNMIK havde gjort gode fremskridt med etableringen af en økonomisk ramme i Kosovo, og at de betingelser, der var knyttet til udbetalingen af anden rate, stort set var opfyldt. Det blev derfor besluttet at udbetale anden rate på 15 mio. EUR i anden halvdel af august. Denne ekstraordinære bistand, som var en del af en samlet bistandspakke fra Det Europæiske Fællesskab, var et supplement til midlerne fra Verdensbanken og bilaterale donorer.

Montenegros makroøkonomiske situation, der i forvejen var blevet forringet i løbet af de ti år, hvor Den Socialistiske Forbundsrepublik Jugoslavien gradvis blev opløst, blev yderligere forværret af Kosovo-krisens udbrud og den store tilstrømning af flygtninge fra Kosovo. I erkendelse af den montenegrinske regerings vanskelige situation besluttede Rådet den 22. maj 2000 at yde Montenegro ekstraordinær finansiel bistand på op til 20 mio. EUR i form af direkte tilskud, som skulle frigøres i mindst to successive rater, under forudsætning af at de økonomisk-politiske betingelser var opfyldt. Efter undertegnelsen af et aftalememorandum mellem republikken og Kommissionen blev første rate på 7 mio. EUR udbetalt i august 2000. Da myndighederne stort set havde opfyldt de i aftalememorandummet fastsatte økonomisk-politiske betingelser i tilknytning til bistanden og havde

intensiveret bestræbelserne på at etablere en markedsorienteret økonomi, blev anden rate på 12,95 mio. EUR udbetalt i begyndelsen af januar 2001, og ca. 50 000 EUR blev anvendt til teknisk støtte i forbindelse med implementeringen af bistanden.

Moldova havde fortsat alvorlige økonomiske problemer i 2000. Den 1. december 2000 underskrev regeringen et treårigt aftalememorandum med IMF i tilknytning til en fattigdomsbekæmpelses- og vækstfacilitet. Efterfølgende modtog Moldova, i den sidste uge af 2000, ekstern finansiering på rundt regnet 42 mio. USD. I juli 2000 besluttede Rådet at yde en makrofinansiel bistand på op til 15 mio. EUR til Moldova. Frigørelsen af første rate på 10 mio. EUR er knyttet til en betingelse om, at IMF skal kontrollere, om aftalen er tilfredsstillende gennemført.

Rådet besluttede desuden i marts 2000 at lade **Tadsjikistan** omfatte af den ekstraordinære finansielle bistand, som allerede var vedtaget til fordel for Armenien og Georgien i november 1997. Det besluttedes i den forbindelse at forhøje det maksimale beløb for denne type bistand med 110 mio. EUR (75 mio. EUR i lån og 35 mio. i tilskud) til i alt 375 mio. EUR (245 mio. EUR i lån og 130 mio. EUR i tilskud). Forhandlinger vedrørende de nærmere bestemmelser, beløb og betingelser i tilknytning til den finansielle bistand førte til en aftale, som formelt blev undertegnet af de tadsjikiske myndigheder i december 2000.

b) Udbetalinger

Udbetalingerne af den makrofinansielle bistand androg i alt 265 mio. EUR i 2000, heri medregnet 50 mio. EUR, der var udbetalt i de første dage af januar 2001 på grundlag af procedurer lanceret i december 2000. Disse udbetalinger bestod af 35 mio. EUR til Kosovo, 20 mio. EUR til Montenegro, 20 mio. EUR til Bosnien, 30 mio. EUR til Den Tidligere Republik Makedonien, 60 mio. EUR til Bulgarien og 100 mio. EUR til Rumænien. De fire sidstnævnte transaktioner var en del af tidligere besluttede transaktioner. Udbetalingerne til Kosovo og Montenegro vedrørte, der var vedtaget i 2000.

Af de samlede udbetalinger på 265 mio. EUR havde de 85 mio. form af gavebistand. De 85 mio. EUR gik til henholdsvis Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (20 mio. EUR), Kosovo (35 mio. EUR), Bosnien (10 mio. EUR) og Montenegro (20 mio. EUR). Resten af bistanden havde form af langsigtede lån (Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, 10 mio. EUR, Bosnien, 10 mio. EUR, Bulgarien, 60 mio. EUR, og Rumænien, 100 mio. EUR).

c) *Tilbagebetalinger og ikke-udbetalte beløb*

Der blev foretaget tilbagebetalinger fra forskellig side i 2000. Både Estland (20 mio. EUR) og Letland (40 mio. EUR) indfrie deres finansielle forpligtelser og har ikke mere udestående gæld til EF. Andre tilbagebetalinger blev foretaget rettidigt af Litauen (50 mio. EUR), Rumænien (80 mio. EUR) og Moldova (5 mio. EUR).

Nogle transaktioner, som blev besluttet i første halvdel af 1990'erne, er ikke blevet fuldstændigt udbetalt som oprindeligt forudset. Det har enten skyldtes forbedrede eksterne finansielle vilkår, (hvilket var tilfældet for de baltiske lande, Ungarn, Slovakiet og i den seneste tid også Algeriet), et vanskeligt politisk klima og/eller en afmatning i reformprocessen (hvilket var tilfældet i Belarus og Algeriet). I disse tilfælde er udbetalingen af de resterende rater ikke længere programmeret. Hvad angår de nyligt vedtagne transaktioner, er der forekommet forsinkelser i udbetalingerne til Armenien, Georgien, Ukraine, Albanien og Bosnien, mens transaktionerne vedrørende Den Tidligere Republik Makedonien, Rumænien og Moldova sandsynligvis vil blive gennemført som planlagt. Sidste kolonne i bilag 1 viser de beløb, der ikke er udbetalt.

d) *Andet*

Kommissionen har ikke forelagt Rådet andre forslag vedrørende makrofinansiell bistand i 2000.

3. Udviklingen i den makrofinansielle bistand

Oprindeligt havde EF's makrofinansielle bistand til formål at støtte den makroøkonomiske stabilisering og betalingsbalancen. I årenes løb voksede det antal lande, som det ville være hensigtsmæssigt for EF at yde en sådan støtte, da et stigende antal lande omkring Fællesskabet satte sig for at gennemføre hårde økonomiske reformprogrammer. Det resulterede i en forskydning i den geografiske balance i bistanden fra de første år, hvor de fleste modtagerlande befandt sig i EF's umiddelbare nabolag. Som følge af konflikterne på det vestlige Balkan og specielt Kosovo-konflikten i 1999 kunne der i rådsafgørelserne i 1999 og 2000 ses en tendens til en relativ stigning i den makrofinansielle bistand til landene på Balkan. I 2000 tegnede den vedtagne bistand til denne region sig for omkring 30% sammenlignet med 34% i 1999 og 3% i perioden 1990-1998.

Et særtræk ved de afgørelser, der blev truffet i 2000, var, at tre af de fire vedtagne transaktioner blev ydet som støtte til budgettet i modtagerlandene og -enhederne. To transaktioner blev desuden vedtaget til fordel for enheder, som ikke kunne omfattes af et IMF-støttet økonomisk program. Som

bemærket allerede i 1999 tager den makrofinansielle bistand ikke alene sigte på at fremme makroøkonomisk stabilisering og støtte betalingsbalancen, den spiller også en yderst nyttig rolle som støtte til en regerings strukturreformprogram. Den er således blevet kombineret med bistanden under Phare-, Tacis- og Obnova-programmerne, der havde til formål at styrke kapaciteten i institutioner, som var af afgørende betydning for en vellykket gennemførelse af strukturreformforanstaltningerne.

Tabel 1 og 2 og de ledsagende figurer 1a og 2a understreger den makrofinansielle bistands ekstraordinære karakter. De mest omfattende makrofinansielle bistandstransaktioner blev besluttet og udbetalt i årene umiddelbart efter ændringerne i de politiske og økonomiske systemer i de central- og østeuropæiske lande. Derefter afspejler svingningerne i den makrofinansielle bistand det forhold, at der er truffet beslutninger fra sag til sag på grundlag af en vurdering af den makroøkonomiske situation og finansieringsbehovene i de potentielle modtagerlande. Figur 1a vedrørende vedtagne transaktioner i hele perioden fra 1990 til 2000 (op til i alt 5,4 mia. EUR) og figur 2a vedrørende faktisk udbetalte beløb (til i alt 4,3 mia. EUR) viser en betydelig koncentration af bistanden på CØE-ansøgerlande (omkring 60% af den samlede makrofinansielle bistand inden for de sidste ti år). Som tidligere nævnt var bistanden til ansøgerlandene hovedsagelig koncentreret i den første halvdel af det sidste årti, hvilket indikerer en gradvis udfasning af denne form for bistand sideløbende med fremskridtene i den politisk-økonomiske tilpasnings- og reformproces i modtagerlandene. I den senere tid er der hovedsagelig ydet makrofinansiell bistand til de vestlige Balkan-lande (transaktioner i 1999 og 2000) og nogle nye uafhængige lavindkomstlande. Den relativt lave bistand til middelhavslandene (15% af de samlede godkendte beløb, men ingen ny godkendelse siden 1996) skal ses på baggrund af de andre former for makroøkonomisk støtte (navnlig MEDA-strukturtilpasningsfaciliteterne), der er stillet til rådighed for disse lande.

TABEL 1 - MAKROFINANSIEL BISTAND, 1990-2000**GODKENDT MAKSIMUMSBELØB, MIO. EUR**

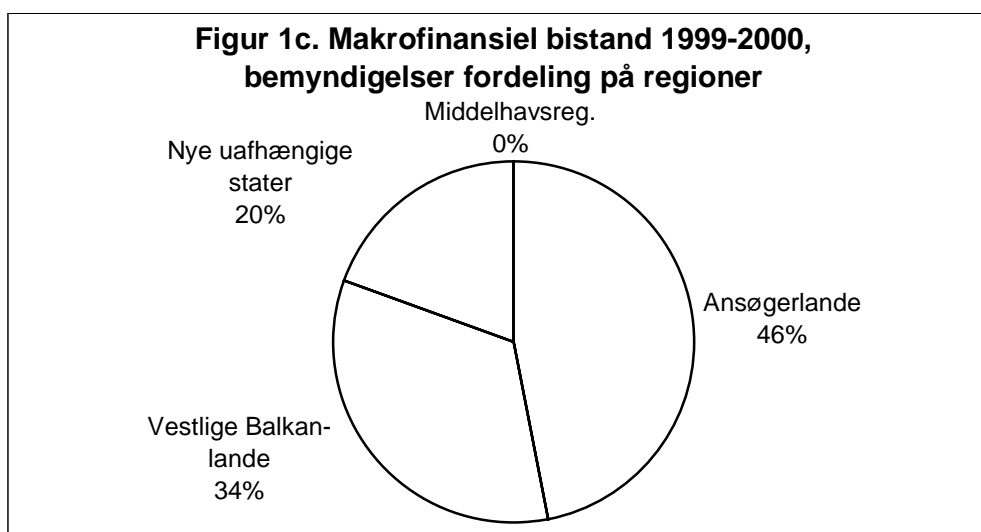
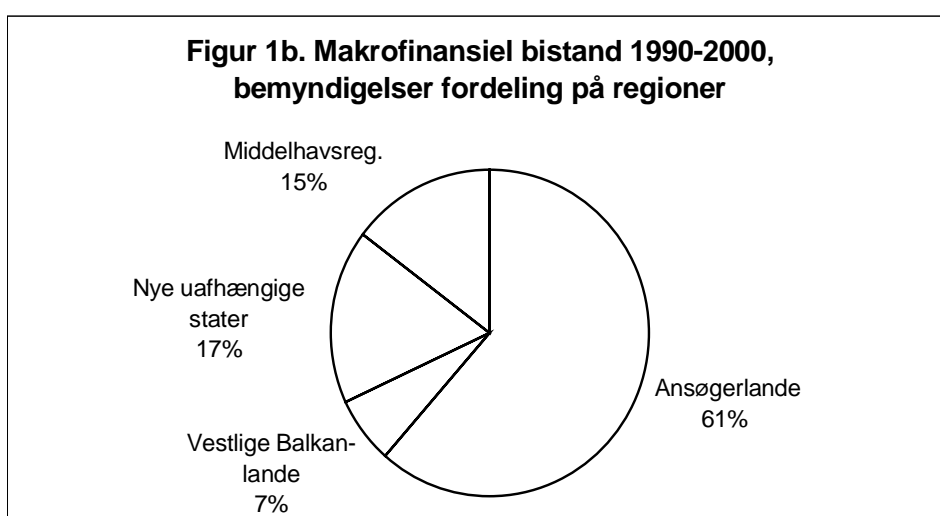
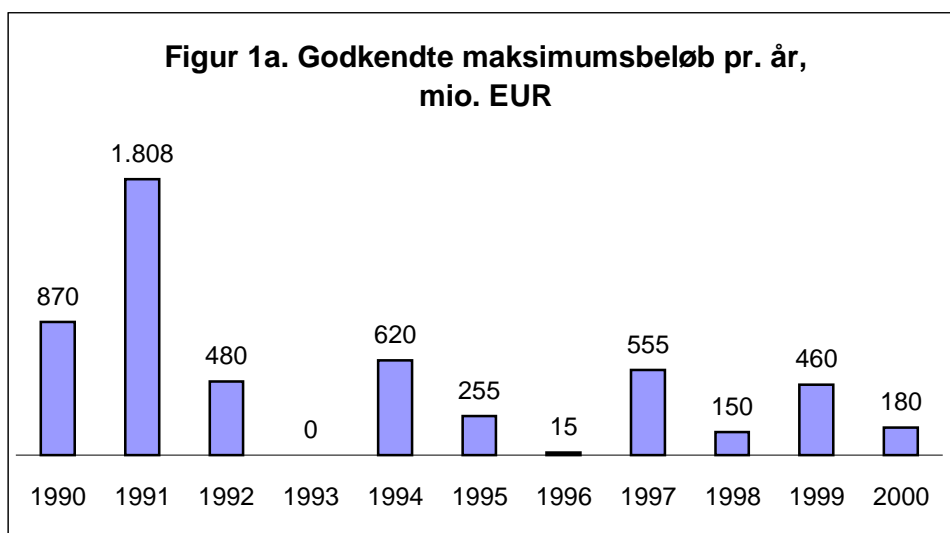
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	I alt
<u>Region</u>												
EU-ansøgerlande	870	1.220	410		255			250		300		3305
Det vestlige Balkan			70		35			40		160	55	360
Nye uafhængige stater					130	255	15	265	150		125	940
Middelhavslande		588			200							788
Samlet godkendt beløb	870	1.808	480	0	620	255	15	555	150	460	180	5393
Heraf tilskud		28	70		35			95		70	90	388

TABEL 2 - MAKROFINANSIELLE TRANSAKTIONER, 1990-2000

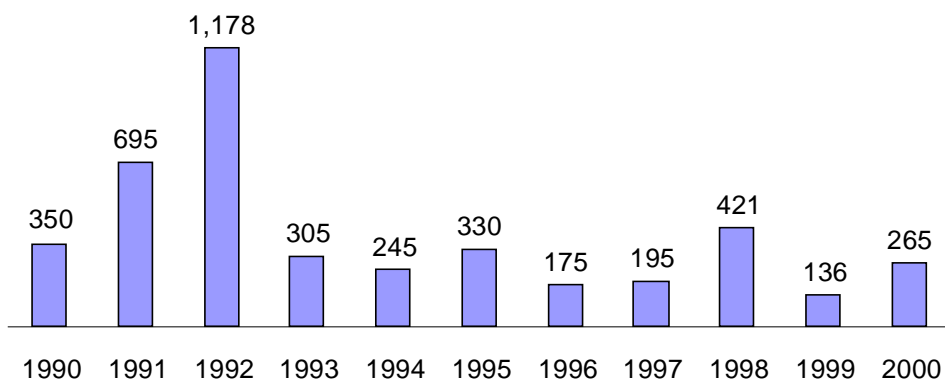
UDBETALINGER, MIO. EUR

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	I alt
<u>Region</u>												
EU-ansøgerlande	350	695	705	270	70	80	40	70	250	40	160	2730
Det vestlige Balkan			35	35		15	20	25	15	25	105	275
Nye uafhængige stater					25	135	115	100	156	71		602
Middelhavslande			438		150	100						688
Samlet udbetalt beløb	350	695	1.178	305	245	330	175	195	421	136	265	4295
heraf tilskud			63	35		15	20		18	28	85	264

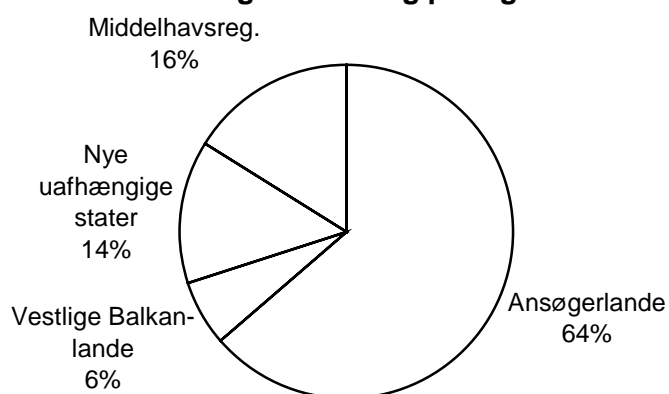
NB: I tallene for 2000 indgår udbetalinger til Bosnien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Montenegro, som af tekniske årsager, blev foretaget i begyndelsen af januar 2001.

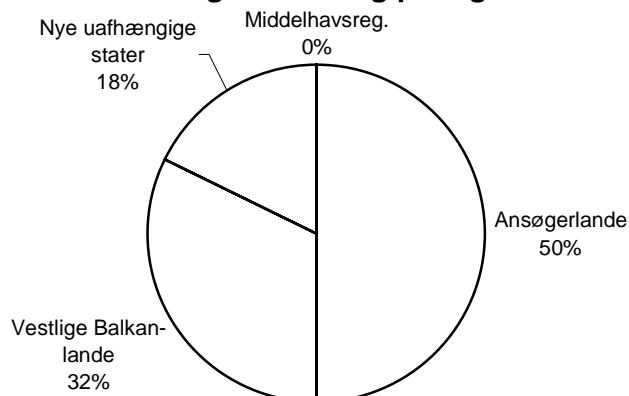
Figur 2a. Udbetalte beløb pr. år, mio. EUR

Figur 2b. Makrofinansiel bistand 1990-2000, udbetalinger fordeling på regioner

Figur 2c. Makrofinansiel bistand 1999-2000, udbetalinger fordeling på regioner

4. Byrdefordeling

Inden for rammerne af bistandskoordineringsprocessen til støtte for CØE-landene og de vestlige Balkan-lande har Europa-Kommissionen i samarbejde med Verdensbanken organiseret donorkonferencer, hvor der foretages vurderinger af behov for ekstern finansiering, og hvor der træffes principiel beslutning om bidragene fra IFI og bilaterale donorlande, herunder EF. For så vidt angår andre potentielle modtagerlande, anvendes en tilsvarende tilgang via en rådgivende gruppe, der sammenkaldes på Verdensbankens initiativ.

De midler, der leveres af forskellige bidragydere til dækning af det resterende behov for ekstern finansiering hos modtagere af makrofinansiel bistand fra EF, er anført i bilag 2. Der gives en nærmere beskrivelse af modtagerlandene for 2000 i bilag 2.1.

Siden EF begyndte at yde makrofinansiel bistand, har de absolutte beløb, som EF har afsat hertil, varieret betydeligt og parallelt med den finansielle støtte, der er ydet af det internationale samfund (jf. bilag 2 og tilsvarende tabeller i de tidligere beretninger om makrofinansiel bistand).

Til at begynde med var EF-bistanden meget stor sammenlignet med midlerne fra IFI. I den forbindelse spillede Fællesskabet en central rolle som en af de største bidragydere og som koordinator af den bilaterale bistand til CØE-landene via G-24.

Efterhånden som IFI blev i stand til at mobilisere flere midler ved hjælp af nye instrumenter, voksede deres andel i finansieringspakkerne imidlertid betydeligt².

Sideløbende hermed blev der mobiliseret bidrag fra eksterne kreditorer, såvel offentlige som private, i form af gældssanerings- og gældsafgivelsestransaktioner, der navnlig var betydelige i 1994, 1995, og 1999. Blandt de lande, der modtager makrofinansiel bistand fra EF, var følgende lande omfattet af disse gældssaneringstransaktioner og lignende transaktioner: Algeriet i 1991 og 1994; Bulgarien i 1991, 1994 og 1997; Moldova i 1996; Ukraine i 1994, 1995 og 1999 og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Bosnien-Hercegovina og Albanien i 1999. Ingen af de lande, der modtager makrofinansiel bistand fra EF, var omfattet af gældssanering i 2000.

² I 2000 blev som ovenfor nævnt to af de fire EU-transaktioner (Kosovo og Montenegro) besluttet uden tilknytning til et IMF-program. Dette kan delvis forklare, hvorfor IFI's andel i 2000 var meget lille sammenlignet med tidligere år.

III. ALBANIEN

1. Resumé

Inden for rammerne af IMF's treårsprogram, der blev vedtaget i maj 1998, lykkedes det de albanske myndigheder at gøre yderligere fremskridt med den makroøkonomiske stabilisering: BNP-væksten i 2000 var på 7,8%, hvilket stort set svarede til tallene for 1998 og 1999, både budgetunderskuddet og underskuddet på betalingsbalancens løbende poster blev væsentligt reduceret, den albanske lek forblev stærk over for dollaren, og den årlige inflation blev fastholdt på et lavt niveau (omkring 4%).

For så vidt angår strukturreformerne, registreredes der betydelige fremskridt. Med hensyn til reformerne i den finansielle sektor blev én statsejet bank privatiseret, og der blev taget skridt til at privatisere den tilbageblevne bank, og centralbanken opgav sin direkte kontrol over udlånsrenten. 1997-programmet for privatisering af små og mellemstore virksomheder blev afsluttet i 2000, og der blev taget et vigtigt skridt i privatiseringen af de strategiske sektorer i juni 2000 med salget af mobiltelefonselskabet AMC. Endelig blev der registreret væsentlige fremskridt med hensyn til styrkelsen af skatteopkrævningen og styringen af de offentlige udgifter.

Implementeringen af den makrofinansielle bistand på op til 20 mio. EUR, som Rådet havde besluttet i april 1999, blev ikke påbegyndt på grund af de albanske myndigheders forbehold over for øget låntagning på ikke-favorable vilkår under en forholdsvis komfortabel international nettoreserveposition (NIR).

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER

1. Prisliberalisering

De fleste priser er blevet liberaliseret med undtagelse af nogle få udvalgte offentlige tjenester.

2. Handelsliberalisering

Ingen kvantitative importrestriktioner, og de resterende eksportforbud blev fjernet i september 1999. Fire forskellige toldsats (0%, 5%, 10% og 20%). Medlem af WTO i september 2000.

3. Valutasystem

Siden juli 1992 frit flydende valutakurs. Valutasystemet indebærer stort set ikke restriktioner for transaktionerne på de løbende poster, inklusive profithjemtagning.

4. Udenlandske direkte investeringer

Liberal lovgivning. Tilladt at sælge jord til udlændinge. Jordregistreringen er afsluttet i de fleste tilgængelige områder.

5. Pengepolitik

De individuelle kreditlofter for bankerne blev fjernet i november 1999. Bankerne kan frit bestemme udlånsrentesatser. Afskaffelse af mindstesatser for kortsigtede indlån i juli 2000. Auktioner med skatkammerbeviser (3, 6, 12 måneder).

6. Offentlige finanser

Der blev indført moms i juli 1996. Budgetindtægterne for 2000 er anslået til 23% af BNP, udgifterne til 32,6% af BNP.

7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren

Privatiseringen af den dyrkbare jord er stort set gennemført. Privatiseringen af omkring 470 små og mellemstore virksomheder (1997-programmet) blev afsluttet i 2000. Første store statsejede virksomhed i en strategisk sektor (AMC) privatiseret i 2000. Der blev skabt en børs i marts 1996.

8. Reform af den finansielle sektor

Todelt banksystem domineret af den tilbageblevne store statsejede bank, opsparingsbanken. Den nationale forretningsbank privatiseret i 2000.

2. Makroøkonomiske resultater

Mellem 1993 og 1996 gjorde Albanien betydelige fremskridt med at stabilisere og liberalisere sin økonomi og med at gennemføre strukturreformer, hvilket blev understøttet af en betydelig international bistand. Efter en periode med social uro i 1997 i kølvandet på sammenbruddet af pyramideordningerne lykkedes det den nye regering at genoprette makroøkonomisk stabilitet.

Efter et kriseprogram, der varede i et halvt år, iværksatte de albanske myndigheder et omfattende mellemfristet makroøkonomisk strukturtilpasningsprogram, der blev støttet af IMF inden for rammerne af en fattigdomsbekæmpelses- og vækstfacilitet (PRGF, tidligere ESAF). Det begyndende opsving i 1998 opretholdtes i 1999 med en BNP-vækst på omkring 8% for andet år i træk. Den årlige inflation ved udgangen af 1999 var negativ, det indenlandske finansierede budgetunderskud blev yderligere reduceret, og underskuddet på de løbende betalingsbalanceposter, som forventedes at stige kraftigt som følge af Kosovo-krisen, blev begrænset til 8,5% af BNP.

Som følge af den forbedrede interne politiske situation og den institutionelle styrkelse lykkedes det at opnå tilstrækkelig stabilitet, til at der kunne registreres bemærkelsesværdige økonomiske resultater i 2000. BNP-væksten kom op på 7,8%, hvilket hovedsagelig kan tilskrives bygge- og anlægsvirksomheden, transport og landbrug. Trods stigningen i oliepriserne og energikrisen i årets sidste kvartal forblev inflationen under kontrol (4% ved årets udgang) som følge af streng pengepolitisk kontrol, generel produktivitetsstigning og den nationale valuta, leks stabilitet. En positiv udvikling fandt ligeledes sted på det finanspolitiske område. Som følge af en stærk stigning i skatteindtægterne (25% i forhold til 1999) anslås budgetunderskuddet at være faldet fra 11,5% af BNP i 1999 til 9,5% i 2000. Mens det indenlandske finansierede budgetunderskud kun udviste et let fald - (5,0% i 2000 i forhold til 5,4% i 1999) -, gjorde de store privatiseringsindtægter det muligt at reducere låntagningen kraftigt. På udgiftssiden var gennemførelsen af budgettet for 2000 på linje med prognoserne. Også betalingsbalancens løbende poster forbedredes i 2000. Som sædvanligt kompenserede de store beløb, der blev hjemsendt fra albanere i udlandet - (omkring 160 mio. USD i første halvår af 2000) - delvis for det stadig høje handelsunderskud, således at underskuddet på betalingsbalancens løbende poster forventes at have været på 260 mio. USD, svarende til ca. 7% af BNP (8% i 1999). Der blev registreret en betydelig stigning i udenlandske direkte investeringer, specielt på grund af indtægter fra privatiseringen af mobiltelefonselskabet AMC. De officielle bruttoreserver androg 550 mio. USD ved udgangen af 2000, svarende til 4,5 måneders import.

Energikrisens potentielle virkninger på den økonomiske situation må imidlertid ikke undervurderes. Det forventes således, at energiknaphed vil have en negativ indvirkning på industriproduktionen, og at inflationen kan risikere at stige som følge af højere energipriser. På det fiskale område vil der eventuelt kunne noteres et fald i skatteindtægterne, hvis virksomhederne må indstille deres aktivitet, mens statsstøtten til importeret energi eventuelt vil stige. I denne forbindelse er der fastlagt en handlingsplan for energisektoren, der på kort sigt har til formål at bekæmpe elektricitetstyveri og manglende betaling af elregninger og på længere sigt at modernisere den stærkt forældede elproduktion og -distribution.

3. Strukturreformer

Med hensyn til reformerne i den finansielle sektor blev der gjort visse fremskridt med privatiseringen af de to resterende statsejede banker. Den nationale forretningsbank blev solgt til udenlandske investorer i november 2000, men privatiseringen af opsparingsbanken blev udsat. De indledende skridt i denne retning blev imidlertid taget med parlamentets vedtagelse af den nødvendige privatiseringslovgivning, revisionen af regnskaberne ved et internationalt revisionselskab, KPMG, og statens kapitaltilførsel til dækning af bankens negative kapital. De første skridt blev ligeledes taget til at privatisere det statsejede forsikringsselskab INSIG. Privat bankvirksomhed blev stimuleret med centralbankens opgivelse af den direkte kontrol med udlånsrenterne, hvilket sammen med genopsvinget i den økonomiske aktivitet bidrog til en betydelig stigning i bankernes udlån til den private sektor.

For så vidt angår privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren var 2000 et succesår. Mobiltelefonselskabet AMC blev solgt for den uventet høje sum af 86 mio. USD (svarende til 91 mio. EUR), og investorerne gik hurtigt i gang med at foretage investeringer for at forbedre netværkskvaliteten og imødekomme kundernes stigende efterspørgsel. De fire mellemstore virksomheder, som manglede at blive privatiseret inden for rammerne af 1997-privatiseringsprogrammet, blev ligeledes solgt i årets løb. Der blev registreret yderligere fremskridt i de strategiske sektorer. Serviceselskabet Servcom, der opererer inden for oliesektoren, blev således omstruktureret, og loven om dets privatisering blev vedtaget af parlamentet i december 2000; desuden blev der iværksat en ny handlingsplan vedrørende omstrukturering af energisektoren.

Reformen af skatteopkrævningen bidrog til en stigning i skatteindtægterne i 2000 på ca. 25% i forhold til 1999. De vigtigste foranstaltninger, der blev truffet med hensyn til bedre inddrivelse af toldindtægterne, bestod i ændringer i bemanningen af nøglestillinger i de større toldkontorer, øget kontrol med varer i transit og regelmæssig revision af referencepriser. For så vidt angår de indenlandske skatter resulterede en strengere håndhævelse i en betydelig stigning i antallet af registrerede momspligtige virksomheder og skatteydere blandt små og mellemstore virksomheder. Bedre koordinering mellem skatte- og toldadministrationen bidrog til at begrænse skatteunddragelse.

Der blev gjort betydelige fremskridt i reformen af administrationen af de offentlige udgifter med vedtagelsen af den mellemfristede udgiftsramme (MTEF) for perioden 2001-2003. MTEF blev vedtaget efter intense drøftelser mellem de berørte ministerier og donorlandene. Den skal efter planen revideres regelmæssigt. Rammen identificerer fire nøgleudgiftsområder: infrastruktur, uddannelse, sundhed og sociale anliggender. Den udgør tillige et første, konkret tegn på større effektivitet i den offentlige administration i Albanien.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

I forbindelse med IMF's treårige program, der understøttes af en PRGF, og som blev godkendt i maj 1998, besluttede Rådet den 22. april 1999 at yde Albanien en makrofinansiell bistand på op til 20 mio. EUR. I modsætning til de tidligere to makrofinansielle bistandstransaktioner (et tilskud på 70 mio. EUR, der blev besluttet i

1992, og et tilskud på 35 mio. EUR, der blev besluttet i 1994) havde denne bistand form af et lån.

Implementeringen af EF's makrofinansielle bistand blev ikke påbegyndt, fordi de albanske myndigheder ved to lejligheder - i december 1999 og i juni 2000 - over for Kommissionens repræsentanter tilkendegav, at de ønskede at tænke nærmere over, hvorvidt det var hensigtsmæssigt at optage ikke-begunstigede lån under den aktuelle relativt stærke NIR-position. Kommissionens tjenestegrene har tilkendegivet, at de agter at afprogrammere denne bistand.

Den 30. juni 2000 godkendte IMF's bestyrelse det tredje årlige fattigdomsbekæmpelses- og vækstarrangement (PRGF) for perioden juli 2000-juli 2001. Midtvejsrevisionen af dette arrangement forventes at blive afsluttet i januar 2001. Siden Kosovo-krisen har Verdensbanken lagt større umiddelbar vægt på støtte til de sociale sektorer og kriseindgreb i infrastrukturen. Inden for rammerne af landestrategien for Albanien for perioden 1998-2001 videreførte Verdensbanken implementeringen af strukturtilpasningslånet (SAC) på 45 mio. USD, som var besluttet i juni 1999.

Ved udgangen af 2000 ophørte Albanien med at være støtteberettiget under PHARE-bistandsprogrammet. Landet vil fremover være støtteberettiget under det nye EU-instrument for de vestlige Balkan-lande, CARDS (fællesskabsprogram for bistand til genopbygning, udvikling og stabilisering).

IV. ARMENIEN

1. Resumé

Efter at have stagneret i begyndelsen af 2000 steg BNP-væksten til omkring 4 % om året i løbet af årets første 10 måneder, selv om landbrugsproduktionen var påvirket af en voldsom tørke i sommerperioden.

Den tredje midtvejsrevision under IMF's ESAF-program for Armenien blev afsluttet sidst i 1999. De armenske myndigheder forhandler i øjeblikket om et nyt treårigt program inden for rammerne af IMF's fattigdomsbekæmpelses- og vækstfacilitet.

Armenien har gennemført hensigtsmæssige makroøkonomiske foranstaltninger, men har stadig et stort budgetunderskud og et stort underskud på de løbende poster, hvilket til dels skyldes den handelsblokade, der var pålagt landet (Nagorno-Karabakh-konflikten). Også tempoet i de økonomiske reformer og privatiseringsprocessen giver anledning til bekymring, og det samme gør budgetindtægterne. IMF understreger vigtigheden af, at Armenien anvender privatiseringsindtægterne til at nedbringe sin meget store udlandsgæld.

Manglen på klare udsigter til, at Armenien kunne nå til en ny aftale med IMF før udgangen af 2000, de skuffende finanspolitiske resultater og langsommeligheden i gennemførelsen af strukturreformerne foranledigede Kommissionen til at udskyde udbetalingen af tredje tilskudsrate, der oprindeligt var planlagt til 2000.

2. Makroøkonomiske resultater

Efter at have stagneret i begyndelsen af 2000 steg BNP-væksten til omkring 4% om året i årets første 10 måneder, hvilket skyldtes etopsving i industriproduktionen og bygge- og anlægsvirksomheden. Landbrugsproduktionen var imidlertid påvirket af en voldsom tørke i sommerperioden.

I 2000 lå budgetindtægterne fortsat under det forventede niveau, hvilket resulterede i udgiftsnedskæringer og en hurtig oparbejdning af udgiftsrestancer. Inflationen blev

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	De fleste priser er blevet liberaliseret, og forbrugersubsidierne er kraftigt reduceret. Kun priserne på få varer og tjenester er fortsat reguleret.
2. Handelsliberalisering	Liberal handelspolitik. Enkel og relativt åben importordning med lave toldtariffer. Ingen kvantitative restriktioner. Forventes at blive medlem af WTO i 2001.
3. Valutasystem	Flydende valutakurs. Begrænset officiel intervention. Meget liberalt valutasystem. Ubegrænset adgang til udenlandsk valuta. Interbankmarkedet dominerende for udenlandsk valuta.
4. Udenlandske direkte investeringer	Liberal politik over for udenlandske direkte investeringer, specielt er der ingen restriktioner for hjemtagelse af profit og kapital.
5. Pengepolitik	Centralbanken er fuldt uafhængig. Inflationen fortsat meget lav til trods for en lempelse af pengepolitikken hen imod slutningen af 2000.
6. Offentlige finanser	Budgetindtægterne for 1999 er anslået til 17% af BNP; samlede udgifter anslås til omkring 24% af BNP.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	Privatiseringsprocessen fortsatte i et noget langsomt tempo for mellemstore og store virksomheder. En lang række endnu ikke solgte virksomheder er nu under likvidation. Regeringen er stadig i gang med at privatisere eldistributionsselskaberne.
8. Reform af den finansielle sektor	Banksystemet består af Armeniens centralbank og 31 forretningsbanker, hvoraf tre er udenlandsk ejede. Regeringen besluttede at privatisere opsparingsbanken og tilbød strategiske investorer at deltage i privatiseringsudbuddet. Ny lov om værdipapirmarkedet. En værdipapir- og valutakommission samt en værdipapircentral er nu funktionsdygtige.

stoppet med et prisfald på omkring 0,5 % til følge trods en betydelig stigning i energipriserne. Den armenske valuta deprecierede i 2000 med omkring 6% i nominel værdi over for USD.

I de første otte måneder af 2000 steg handelsomsætningen med 13% (år-til-år) til 740 mio. USD. Handelsunderskuddet voksede imidlertid en smule år-til-år i årets første ni måneder trods en betydelig stigning i eksporten. Handelsunderskuddet og underskuddet på de løbende poster forventes at forblive meget højt (over 20 % af BNP), så længe handelsblokaden som følge af den uløste Nagorno-Karabakh-konflikt opretholdes.

Udenlandske direkte investeringer øgedes betydeligt i første halvdel af 2000, hvilket afspejlede en massiv indstrømning fra etablerede udenlandske investorer og stigende investeringer fra Rusland. Valutareserven var fortsat af en komfortabel størrelse og dækkede over 3 måneders import. Den eksterne gæld androg omkring 850 mio. USD svarende til 47% af BNP ved udgangen af 1999, mens gældsbetjeningen svarede til 17% af budgetindtægterne. Udlandsgælden er stor, når den måles ved gældens og gældsbetjeningens størrelse i forhold til eksporten, men landet forventes at modtage betydelige overførsler og investeringer fra udlandet. Gælden betragtes som forholdsvis bæredygtig, når den måles ved gældens og gældsbetjeningens størrelse i forhold til budgetindtægterne.

3. Strukturreformer

Der er truffet seriøse foranstaltninger med henblik på en omstrukturering af den offentlige administration: programmer og lovforslag er udarbejdet eller allerede forelagt parlamentet vedrørende topembedsmænds obligatoriske afgivelse af indkomst- og formueerklæring, statskontrol med tilsyn og licenstilldeling og en tjenstemandsreform. På trods af meddelelser om, at det overvejedes at foretage radikale nedskæringer i det oppustede statsapparat, er antallet af statsansatte efter alt at dømme steget en smule.

I energisektoren blev alle restancer afviklet i september 1999 takket være den stramme finanspolitiske pakke, der blev vedtaget i august 1999. I 2000 forværredes den finanspolitiske situation imidlertid stærkt, og der blev akkumuleret nye restancer. Der er udarbejdet et program for finansiel genopretning af Armeniens energisystem i perioden 2000-2002; programmet regulerer forholdet mellem finansielle strømme, gæld og finansielle forbindelser mellem forskellige produktionssektorer.

Regeringen opnåede betydelige forbedringer med hensyn til omkostningsdækningen i kunstvandingssektoren. Opkrævningsgraden i hele kunstvandings sæsonen 1999 var tæt på det aftalte mål på 65%.

I den finansielle sektor blev loven om værdipapirmarkedet vedtaget. Der blev oprettet en værdipapir- og valutakommission, og en værdipapircentral er nu operationel. I august 2000 vedtog regeringen en beslutning om privatisering af opsparingsbanken, og i december opfordrede den potentielle strategiske investorer til at deltage i privatiseringsudbuddet.

Med hensyn til privatisering var 65% af de 10 000 små virksomheder blevet privatiseret ved udgangen af 1998. I februar 2000 var 1 500 af de 2 000 mellemstore og store virksomheder blevet privatiseret. Tempoet i privatiseringen af mellemstore og store virksomheder gik ned, fra næsten 200 i 1998 til 54 i 1999 og 33 i de første otte måneder

af 2000. Den væsentligste grund hertil var, at mere end 300 mellemstore og store virksomheder var blevet udbudt til privatisering flere gange, uden at det var lykkedes at finde en køber. Efterfølgende har regeringen truffet beslutning om likvidation af disse virksomheder, og mange af dem er nu ved at blive likvideret.

Den 25. april 2000 besluttede det armenske parlament at udelukke eldistributionsselskaberne fra listen over statsejendomme, der skulle privatiseres i perioden 1998-2000. I henhold til en særlig privatiseringslov, der blev vedtaget i august 2000, skulle 51% af aktierne i de fire eldistributionsselskaber imidlertid sælges til strategiske investorer i 2001, (20 % af aktierne er allerede blevet solgt til EBRD, og resten vil blive solgt til de ansatte)..

4. Gennemførelse af den ekstraordinære finansielle bistand

Af den handelskreditfacilitet på 1 250 mio. EUR, som Fællesskabet stillede til rådighed for de nye uafhængige stater i 1992, fik Armenien omkring 58 mio. EUR i form af lån. Som følge af vanskelige politiske, økonomiske og finansielle forhold var landet imidlertid ikke i stand til at honorere sine eksterne finansielle forpligtelser, herunder forpligtelserne over for Fællesskabet. For at støtte landets tilpasnings- og reformbestræbelser og lette afviklingen af dette gældsproblem vedtog Rådet i november 1997 et kommissionsforslag om at yde Armenien og Georgien en ekstraordinær finansiell bistand og aftalte principielt at stille lån på op til 170 mio. EUR og direkte tilskud på op til 95 mio. EUR til rådighed.

Efter at Armenien fuldstændigt havde afviklet sine restancer over for Fællesskabet (51 mio. EUR) og overholdt IMF-programmet, foretog Kommissionen i december 1998 udbetaling af den første rate af den ekstraordinære finansielle bistand (et lån på 28 mio. EUR og et tilskud på 8 mio. EUR). Den anden rate (4 mio. EUR i tilskud) blev udbetalt i december 1999 umiddelbart efter den positive afslutning af den tredje midtvejsrevision under IMF's ESAF, og efter at Armenien havde foretaget en tilbagebetaling af hovedstolen på 5 mio. EUR af det lån på 28 mio. EUR, som var ydet i 1998.

I juli 1999 blev der indgået en principiel aftale mellem de armenske myndigheder og Kommissionens tjenestegrene om de strukturelle betingelser, der er knyttet til den udbetaling af tredje rate af bstanden, der forventes at finde sted i 2000. De armenske myndigheder har imidlertid ikke ratificeret denne aftale. Endvidere var der ingen klar udsigt til, at landet kunne opnå en aftale med IMF om et nyt treårigt program før udgangen af 2000, da de finanspolitiske resultater var skuffende, og tempoet i strukturreformprocessen var aftaget i 1999 og 2000. Kommissionens mission, som aflagde besøg i Yerevan i juni 2000, mente derfor ikke, at betingelserne for at udbetale en tilskudsrate i 2000 var til stede.

V. BOSNIEN-HERCEGOVINA

1. Resumé

Med støtte fra IMF's standby-arrangement har Bosnien-Hercegovina gjort betydelige fremskridt hen imod makroøkonomisk stabilitet i kraft af en nøje overholdelse af de strenge regler i tilknytning til currency board-ordningen og en stram finanspolitik. IMF afsluttede den fjerde og femte revision under standby-arrangementet den 22. december. I forlængelse heraf og på baggrund af tilfredsstillende fremskridt med hensyn til de strukturelle betingelser, der er knyttet til den makrofinansielle bistand, udbetalte Kommissionen anden rate på 20 mio. EUR ved udgangen af 2000. For så vidt angår strukturreformerne, er der gjort markante fremskridt med privatiseringen af mindre virksomheder, implementeringen af reformerne af betalingssystemerne, reformen af toldadministrationen og i den senere tid også reformen af banksektoren. For at fremme udviklingen af den private sektor og udenlandske investeringer er det imidlertid nødvendigt, at myndighederne udfolder yderligere bestræbelser med hensyn til privatiseringen af store virksomheder, skatteharmonisering, etablering af en gennemsigtig og ensartet investeringsordning og mere generelt styrker samarbejdet mellem enhederne med henblik på at etablere et fælles økonomisk område.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	De fleste priser er blevet liberaliseret med undtagelse af nogle få udvalgte offentlige tjenester.
2. Handelsliberalisering	Begge enheder har afviklet de præferentielle handelsarrangementer med Kroatien og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (i maj 1999). Der har været en ensartet toldlov siden januar 1999 med en fælles toldordning, der omfatter fire produktkategorier i intervallet 0-15%. Er endnu ikke medlem af WTO.
3. Valutasystem	Den fælles valuta, KM, har været knyttet til DEM i henhold til en currency board-ordning siden juni 1998.
4. Udenlandske direkte investeringer	Stærkt ugunstigt miljø som følge af ugenomsigtige politikker, og fordi investorerne opfatter landet som et højrisikoområde. Enhederne mangler fortsat at implementere statsloven om FDI fuldt ud.
5. Pengepolitik	Centralbanken er ansvarlig for administrationen af currency board-ordningen. Centralbanken og andre banker må ikke udlåne penge til regeringen..
6. Offentlige finanser	Budgetunderskuddet var større end forventet som følge af stigende løn- og pensionsudgifter kombineret med en nedgang i indtægterne. Yderligere reformer for at styrke skatteinddrivelsen og skabe holdbare sociale beskyttelsessystemer er nødvendige.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	Der er gjort gode fremskridt med privatiseringen af mindre virksomheder i begge enheder i den senere tid, mens privatiseringsprocessen for store virksomheder er gået langsomt. Den forventes at få ny fremdrift i kraft af ekstern teknisk bistand til gennemførelsen af udbudsprocedurerne.
8. Reform af den finansielle sektor	Lovrammen for banksektoren er fastlagt i begge enheder, men privatiseringen eller likvidationen af statsbankerne er blevet forsinket og forventes ikke afsluttet før i midten af 2001. Reformen af betalingssystemet er gået fremad med den officielle lukning af betalingskontorerne, overdragelsen af deres opgaver til private og offentlige aktører og etableringen af en clearing-central.

2. Makroøkonomiske resultater

BNP-væksten i 1999 anslås at have været på 9% - og at den ikke blev højere skyldes for en stor del de negative virkninger af Kosovo-krisen. For 2000 havde myndighederne oprindelig forudset en vækst på 12-15%, men den anslåede vækst blev nedjusteret til 10% som følge af virkningerne af en af de værste tørkeperioder, Bosnien-Hercegovina har været ude for i de senere år. Den høje økonomiske vækst har kun haft ringe indvirkning på arbejdsløsheden: ifølge officielle skøn var 40% af arbejdsstyrken uden beskæftigelse (ved udgangen af 1999).

Inflationspresset har været moderat, hvilket blandt andet skyldes, at reglerne i tilknytning til currency board-ordningen (CBA) nøje er blevet fulgt. Den årlige inflation målt i konvertible marka (KM), den valuta, som currency board har udstedt siden midten af 1998, forventes at ligge på 3% for 2000 i begge enheder. Ved udgangen af 2000 synes der at være almindelig accept af den konvertible mark i begge enheder. Den kraftige forøgelse af centralbankens valutareservebeholdning er et vidnesbyrd herom; ved udgangen af 1999 udgjorde den 866 mio. KM (svarende til ca. 2,5 måneders import) sammenlignet med 300 mio. KM ved udgangen af 1998. For så vidt angår finansområdet var budgetunderskuddet (før tilskud) oprindelig anslået til 1,6% og 3,3% af BNP for henholdsvis føderationen og Republika Srpska (1,1% og 2,1% efter tilskud). Underskuddet var imidlertid større end forventet som følge af øgede udgifter til lønninger og pensioner og et fald i indtægterne, og begge enheder var nødt til at træffe foranstaltninger til at afpasse udgifterne efter de disponible ressourcer.

Underskuddet på betalingsbalancens løbende poster blev stærkt reduceret i 1999 (til omkring 21% af BNP i forhold til 32% i 1998), fordi gennemførelsen af genopbygningsprojekter gik langsommere end planlagt, og den indenlandske private efterspørgsel steg langsommere end forventet. Underskuddet mindskedes yderligere i 2000 og finansieredes fortsat hovedsagelig af donorbistand. Bosnien-Hercegovinas udlandsgæld er stadig stor (ca. 70% af BNP i 1999), hvilket til dels afspejler en betydelig gældsbyrde, der er arvet fra den tidligere Socialistiske Republik Jugoslavien. Gældsbetjeningen i procent af eksporten af varer og tjenester er imidlertid lav sammenlignet med gælden i forhold til BNP, hvilket afspejler, at en stor del af gælden er givet på gunstige vilkår, og at der er indgået gunstige gældssaneringsaftaler med London-klubben og Paris-klubben.

3. Strukture reformer

Der er gjort fremskridt på både stats- og enhedsplan med hensyn til såvel udgiftsstyring som reformer. På statsplan blev der, efter at parlamentet havde vedtaget den nødvendige lovgivning i september 2000, oprettet et ministerium for offentlige finanser. Efter vedtagelsen af de retlige rammer er der ligeledes oprettet en finansafdeling i enhederne i tilknytning til de respektive finansministerier. De retlige rammer for oprettelsen af revisionsretter blev vedtaget ved udgangen af 1999 i begge enheder. Den tilknyttede betingelse gående ud på at de militære udgifter ikke må stige i faste priser på enhedernes budgetter for 2000, blev opfyldt (i de vedtagne budgetter, efteråret 1999). Med hensyn til reformen af pensionssystemet blev den foreslåede lovændring vedrørende sammenlægning af de to eksisterende pensionsfonde forelagt det føderale parlament den 26. august 1999, men på grund af stærk politisk modstand er den endnu ikke blevet vedtaget.

For så vidt angår reformer inden for told- og skatteområdet, er der gjort håndgribelige fremskridt, navnlig som følge af et bedre samarbejde mellem enhederne. Især hvad angår reform af toldsystemet har begge enheder arbejdet tæt sammen med den EU-finansierede CAFAO-mission. Sammenlægningen af det føderale finanspolitiske skattekontrol- og håndhævelseskomponenter med den føderale skatteforvaltning er langt fremme. Skatteadministrationen rapporterer nu direkte til det føderale finansministerium. De retlige rammer for at etablere kontrol med store virksomheder og oprette undersøgelses- og efterforskningsenheder er på plads og er ved at blive implementeret (lov om føderal skatteadministration trådte i kraft den 31. august 2000). Toldlovgivning, herunder ny lovgivning om toldbeføjelser, sanktioner og overtrædelser er for nylig blevet vedtaget (i Republika Srpska i april 2000 og i føderationen i begyndelsen af september), og personalet er nu ved at blive uddannet i håndhævelsen af disse love. Der er gjort visse fremskridt med hensyn til at afskaffe parallelle strukturer i føderationens told- og skatteforvaltninger, men de kan dog ikke anses for tilfredsstillende. Især i byerne Mostar og Travnik er der stadig ingen koordinering, og de to største etniske grupper arbejder tilsyneladende stadig hver for sig selv om de nu fysisk befinder sig i de samme lokaler. Punkt- og omsætningsafgiftssatserne harmoniseres gradvis. Den 4. juli 2000 blev der indgået en aftale mellem enhederne om proceduren for gennemførelsen af reformer af punktafgifts- og omsætningsafgiftssystemet for så vidt angår skatteopkrævning og -ansættelse på grundlag af anbefalinger fra IMF og Verdensbanken.

Accepten og anvendelsen af den konvertible mark er nu udbredt i Bosnien-Hercegovina, og størsteparten af transaktionerne foretages i den konvertible mark i begge enheder. Denne udvikling kan registreres, efter at regeringerne i begge enheder har truffet foranstaltninger til at fremme anvendelsen af KM, herunder et forbud mod at anvende andre valutaer end KM i forbindelse med ikke-kontante betalinger. I begge enheder er der gjort gode fremskridt med reformen af betalingssystemerne med lukningen af betalingskontorerne (SPP, ZAP og ZPP) ved udgangen af 2000. Funktioner, som ikke har med betalinger at gøre, såsom skattekontrol og informationsindsamling, er blevet lagt ud til de relevante institutioner, og centralbanken har oprettet en clearing-central for interbanktransaktioner.

Der er i den senere tid gjort gode fremskridt med privatiseringen af mindre virksomheder i begge enheder. I føderationen, som indledte processen tidligere (i maj 1999) end Republika Srpska, forventes myndighederne at have afsluttet privatiseringen af 150 mindre virksomheder og 350 erhvervsjendomme ved årets udgang. Verdensbanken anslår, at i Republika Srpska er omkring en tredjedel af de mindre virksomheder, der forventedes at blive privatiseret (169 i alt), blevet solgt. Efter store forsinkelser, som oprindeligt var opstået i tilknytning til registrerings- og distributionsprocessen, blev der den 16. oktober iværksat en kuponprivatiseringsordning i Republika Srpska. Verdensbanken anså enhedernes privatiseringsagenturer (herunder også agenturet i kantonen Mostar i føderationen) for tilstrækkeligt bemandet og funktionsdygtige allerede i januar 2000. Udfordringen på mellemlang sigt består i at fremme privatiseringen af store virksomheder og omstruktureringen af offentlige forsyningsselskaber.

For så vidt angår reformen inden for banksektoren og privatiseringen af statsejede banker, er der indsendt åbne balancer (OBS) til enhedernes respektive bankafdelinger, og der foretages for øjeblikket solvensundersøgelser, før bankerne kan udbydes til salg. I føderationen forventes tre statsbanker at blive sat til salg i nær fremtid (Union Banka,

den centrale forretningsbank og den føderale investeringsbank). I Republika Srpska, som startede langt senere, er processen skredet tilfredsstillende frem. Ud af 11 statsbanker har de 10 fået deres OBS godkendt, og privatiseringsplaner er under forberedelse. Republika Srpska vedtog loven om forretningsbanker i juli 1999. Loven om indskudsgaranti blev vedtaget i føderationen i august 2000, men er endnu ikke vedtaget i Republika Srpska.

4. Gennemførelse af den ekstraordinære finansielle bistand

Rådet vedtog den 10. maj 1999 en afgørelse om ekstraordinær makrofinansiel bistand til Bosnien-Hercegovina. Bistanden andrager maksimalt 60 mio. EUR og består af et tilskudselement på op til 40 mio. EUR og et låneelement på 20 mio. EUR. Efter afslutningen af den første revision i henhold til IMF-programmet og efter at Bosnien-Hercegovina havde afviklet sine udestående forpligtelser over for Fællesskabet og EIB, udbetalte Kommissionen i december 1999 den første rate på i alt 25 mio. EUR, der fordelte sig på et tilskud på 15 mio. EUR og et lån på 10 mio. EUR. Efter tilfredsstillende fremskridt inden for rammerne af IMF-programmet, herunder afslutningen af den fjerde og femte revision og tilfredsstillende opfyldelse af de specifikke EU-betingelser vedrørende gennemførelsen af strukturreformer, der var knyttet til bistanden, blev den anden rate på i alt 20 mio. EUR udbetalt ved udgangen af 2000. 2 mio. EUR af tilskudselementet på 10 mio. EUR blev stillet til rådighed for statsbudgettet under hensyn til dets finansieringsbehov, mens den resterende del blev stillet til rådighed for enhedernes budgetter. Udbetalingen af den tredje rate, der består i et tilskud på 15 mio. EUR, er koblet sammen med et sæt strukturreformkriterier og fortsatte fremskridt inden for rammerne af IMF-programmet.

I maj 1998 godkendte IMF et standby-arrangement (81 mio. USD). I juni 1999 besluttede IMF at øge sin bistand med 23 mio. USD som følge af de negative følgevirkninger af Kosovo-krisen. Efter visse forsinkelser i implementeringen af programmet blev den fjerde og femte IMF-revision afsluttet den 22. december 2000, hvorefter der blev stillet 21 mio. USD til rådighed, og programmet blev forlænget til maj 2001. Verdensbanken gennemfører for øjeblikket to politikbaserede støtteprogrammer i Bosnien-Hercegovina (til henholdsvis 72 mio. USD og 50 mio. USD) til støtte for reformerne af de offentlige finanser og privatiseringen af virksomheds- og banksektoren.

Fra og med 2001 er Bosnien-Hercegovina ikke længere støtteberettiget under OBNOVA-bistandsprogrammet. I stedet er det nu berettiget til støtte under det nye fællesskabsinstrument til fordel for de vestlige Balkan-lande, CARDS (fællesskabsprogram for bistand til genopbygning, udvikling og stabilisering).

VI. BULGARIEN

1. Resumé

Bulgariens økonomiske stabilitet blev bekræftet i 2000. Den økonomiske reformproces fortsatte, og currency board-ordningen blev opretholdt.

Makroøkonomisk stabilitet og strukturreformer bidrog til en betydelig økonomisk vækst, som forventes at ligge tæt på 5% i 2000.

Den bulgarske regering viderefører strukturreformerne på både privatiserings- og lovgivningsområdet. Til trods for betydelige fremskridt med hensyn til strukturreformer kan Bulgarien ikke betragtes som en fungerende markedsøkonomi, der kan modstå konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU på mellemlang sigt.

Bulgarien havde fortsat behov for makrofinansiel bistand. Den 8. november 1999 vedtog Rådet et bistanDSLån på 100 mio. EUR til Bulgarien - det fjerde af slagsen. En første rate på 40 mio. EUR blev udbetalt i december 1999 og anden rate på 60 mio. EUR i september 2000.

EU's bistand vil stige fra år 2000, efterhånden som førtiltrædelsesinstrumenterne ISPA og SAPARD tages i anvendelse. Den samlede gavebistand forventes at andrage 256 mio. EUR om året i perioden 2000-2006.

IMF's treårige udvidede lånefacilitet på i alt 627,62 mio. SDR (omkring 814 mio. USD) blev godkendt i september 1998. I september 2000 afsluttedes den fjerde revision inden for rammerne af dette arrangement. Hermed er det muligt for IMF at frigive 52,3 mio. SDR (omkring 68 mio. USD), hvormed betalingerne under programmet kommer op på i alt 470,7 mio. SDR (omkring 610 mio. USD).

Ligeledes i september 2000 godkendte Verdensbanken et lån på 30 mio. EUR (14,39 mio. USD) til Bulgarien til støtte for gennemførelsen af moderniseringsprojektet i uddannelsessektoren.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prisliberalisering	Andelen af administrerede priser i forbrugerprisindekset lå på 17,4% i 1999. Priserne på energiprodukter, særlig opvarmning, er gradvis ved at blive liberaliseret.
2. Handelsliberalisering	Ordningen er i vid udstrækning liberaliseret.
3. Valutasystem	Lev har været knyttet til euroen siden januar 1999, inden for rammerne af en currency board-ordning.
4. Udenlandske direkte investeringer	Udenlandske investorer kan frit hjemtage profitter og indtægter.
5. Pengepolitik	Centralbanken har ansvaret for currency board-ordningen, som fortsat er troværdig og understøttes af store reserver.
6. Offentlige finanser	Der kalkuleres med et underskud på 1,5% for 2000 (og 2001), et stort skridt frem i forhold til 1999. Dette mål vil formentlig blive nået uden problemer
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	En første privatiseringsbølge er blevet gennemført (lidt under to tredjedele af statsaktiverne). Der er nu indledt en ny privatiseringsbølge vedrørende offentlige forsyningselskaber og andre infrastrukturvirksomheder.
8. Reform af den finansielle sektor	Banksektorens finansielle stilling er forbedret væsentligt siden krisen i 1996. De vigtigste problemer er tilbageholdenhed med hensyn til at låne til en stadig svag privatsektor og forsinket privatisering.

2. Makroøkonomiske resultater

Gunstige eksterne og interne økonomiske udviklingstendenser har fremmet den økonomiske vækst i Bulgarien, og de fiskale resultater var som følge heraf bedre end forventet. Den årlige vækst i det reale BNP forventes at være i nærheden af 5% i 2000. Eksporten voksede hurtigere end importen, hvilket må formodes at bidrage til at mindske handelsunderskuddet.

Det reale BNP voksede med 5,2% i første halvdel af 2000 i forhold til samme periode i 1999. Væksten accelererede i andet kvartal af 2000, hvor den nåede op på 5,5% mod 4,8% i første kvartal. Den var hovedsagelig drevet frem af eksport og investeringer. Anlægsinvesteringerne voksede med 12% år-til-år i faste priser i andet kvartal af 2000 mod 18% i det foregående kvartal. Industriproduktionen steg gradvis og var i september 10,4% højere end i samme måned i 1999.

Handelsunderskuddet voksede en smule i de første otte måneder af 2000 i forhold til samme periode året før. Eksportens dollarværdi steg med næsten 23%, mens importen var omkring 19% højere end i de første otte måneder af 1999. Næsten halvdelen af stigningen i importværdien skyldtes højere energipriser. Bulgarien er nettoimportør af olie, men har også en betydelig eksport af olieprodukter. Disses værdi tredobledes i andet kvartal af 2000 i forhold til samme periode i 1999. En anden gunstig udvikling var den usædvanligt gode turistsæson. Disse faktorer har tilsammen ført til en mindskelse af underskuddet på betalingsbalancens løbende poster fra 434 mio. USD i de første otte måneder af 1999 til 361 mio. USD i de første otte måneder af 2000; i samme periode voksede handelsunderskuddet fra 682 mio. USD til 727 mio. USD.

Udenlandske direkte investeringer i Bulgarien i de første otte måneder af 2000 androg 366 mio. USD, som mere end dækkede underskuddet på betalingsbalancens løbende poster i samme periode. Investeringerne i banksektoren, herunder salget af United Bulgarian Bank, tegnede sig for i alt 126 mio. USD. Efter at det første forsøg på at privatisere det nationale tobakskompagni kun havde tiltrukket sig ringe opmærksomhed, besluttede regeringen på ny at udbyde Bulgartabac til salg. Også privatiseringen af telekommunikationsmonopolet BTC har været præget af forsinkelser.

Forbrugerprisinflationen, som var på gennemsnitligt 0,4% i 1999, steg til 12% i oktober 2000 på år-til-år-basis. Højere brændselspriser bidrog til stigende inflation, mens stigningen i fødevarerpriserne tog noget af i forhold til stigningen i august. Stigningen i forbrugerprisindekset var betydeligt højere end målet på 8-9% ultimo året 2000. Bulgariens ledende rente blev hævet i flere omgange; det gennemsnitlige årlige udbytte på tremåneders skatkammerbeviser nærmede sig 4,5% i slutningen af oktober.

Arbejdsløsheden faldt gradvist fra det rekordhøje niveau på 19% i april til 17,8% i september. Dette afspejlede dels en sæsonbetinget høj beskæftigelse i landbruget og inden for turistrelaterede serviceydelser, dels skabelsen af nye job i servicesektoren. Antallet af registrerede ledige faldt til lidt under 680 000, men fagforeningerne anslår det faktiske antal til over én million. Det anslås ligeledes, at 1,2 mio. mennesker ud af en aktiv befolkning på 4,7 mio. er beskæftiget i økonomiske gråzoneområder. Der er ved at blive truffet foranstaltninger til at fremme integreringen af gråzoneøkonomien i den officielle økonomi.

3. Strukturreformer

Omstruktureringen af økonomien afvikles i overensstemmelse med den plan, der er fastsat i det mellemfristede økonomiske program. De første resultater af overvågningsprogrammet, som undersøger 154 kriseramte virksomheder, tydede på, at såvel skatterestancer som sociale sikringsrestancer var af betydeligt omfang og stadig stigende i et begrænset antal overvågede virksomheder. Der blev vedtaget en handlingsplan for fjernvarmecentralerne, som vil indebære lukning af selskaber, der ikke er rentable på længere sigt, samt øgede subsidier til omstrukturering af dem, der antages at være levedygtige.

Privatiseringen er gået ind i anden fase. Mens første fase fokuserede på virksomheder og omfattede omkring 63% af de samlede statsejede aktiver, vedrører anden fase af privatiseringsprogrammet hovedsagelig offentlige forsyningsselskaber og infrastruktur. Resultaterne af overvågningen af de 154 kriseramte virksomheder viste, at der stadig var betydelige tab og understregede nødvendigheden af yderligere omstrukturering. Privatiseringen af banksektoren skred fremad og forventedes at føre til en væsentlig og hårdt tiltrængt styrkelse af den finansielle formidlingssektor. De omfattende reformer af sygesikrings-, socialsikrings- og pensionssystemet blev videreført, hvilket yderligere styrkede økonomiens markedsorientering.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

Den fjerde makrofinansielle bistandstransaktion fandt sted i 1999-2000³. Kosovo-konfliktens indvirkning på de løbende poster medførte en stigning i finansieringsunderskuddet, og Kommissionen foreslog i juli 1999 et makrofinansiel bistandslån på 100 mio. EUR. Rådet vedtog dette forslag den 8. november 1999 (beslutning 1999/731/EF). Kommissionen afsluttede kort efter forhandlingerne om de betingelser, der er knyttet til lånet, som består af to rater. Udbetalingen af første rate blev gjort betinget af en vellykket anden revision af IMF's mellemfristede program. Dette blev bekræftet i slutningen af november og gjorde det muligt at udbetale en første rate på 40 mio. EUR i december 1999. Anden rate var betinget af Bulgariens resultater i relation til en række strukturreformforanstaltninger. Lånebetingelserne var i overensstemmelse med betingelsesklausulerne i det mellemfristede program (IMF) og Verdensbankens strukturtilpasningslån (FESAL). De lagde imidlertid særlig vægt på reformer, som var af særlig betydning for tiltrædelsesprocessen, navnlig omstrukturering af statsejede virksomheder, gennemsigtighed i statsstøtteforanstaltninger og miljølovgivning. På baggrund af fremskridtene med disse reformer blev anden rate udbetalt i september 2000.

3 Rådet har tidligere godkendt lån til makrofinansiel bistand i: juni 1991 (290 mio. EUR udbetalt i august 1991 og marts 1992), oktober 1992 (110 mio. EUR udbetalt i december 1994 og august 1996), og juli 1997 (250 mio. EUR udbetalt i februar 1998 og december 1998).

VII. DEN TIDLIGERE JUGOSLAVISKE REPUBLIK MAKEDONIEN

1. Resumé

I tiden efter oprettelsen af Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien i 1992 oplevede landet et betydeligt fald i BNP efterfulgt af flere års støt, men lav vækst i BNP. Ved udgangen af 1999 lå BNP således stadig et godt stykke under niveauet i 2000.

I 2000 var den økonomiske vækst forholdsvis stærk for første gang siden uafhængigheden og væksten i det reale BNP var på ca. 6%. I modsætning til situationen ved udgangen af 1999, da væksten hovedsagelig var drevet frem af boomet efter Kosovo-konfliktens afslutning, skyldtes væksten i 2000 helt og holdent et kraftigt opsving i den indenlandske efterspørgsel, både i tilknytning til det private forbrug og investeringer. Den internationale støtte til Forbundsrepublikken Jugoslavien/Kosovo skabte et betydeligt eksportmarked for en række varer og tjenester, og hertil kom, at tilstedeværelsen af hjælpe-, militær- og andet personel i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien understøttede den indenlandske efterspørgsel. Genetableringen af internationale handelsruter og opsvinget i den indenlandske efterspørgsel medførte en stærk stigning i importen, og underskuddet på de løbende poster voksede.

Forhandlingerne med IMF om et nyt program, som kunne støttes af et PRGF/EFF-arrangement, blev afsluttet i efteråret 2000, og IMF's bestyrelse godkendte det treårige arrangement i november, mens Verdensbanken godkendte et nyt FESAL-arrangement i december. Regeringen har forpligtet sig til at gennemføre et ambitiøst økonomisk reformprogram inden for disse rammer.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	Prislberaliseringen er i alt væsentligt gennemført. Der findes kun priskontrol for ganske få varer, herunder olie og oliebaserede produkter.
2. Handelsliberalisering	Der findes fortsat et mindre antal toldbarrierer og ikke-toldmæssige barrierer. Den nyligt indgåede stabilitets- og associeringsaftale vil medføre en mere liberal markedsadgang for EU-produkter og gradvis nedsættelse af tolden på de fleste vigtige produkter.
3. Valutasystem	Fra begyndelsen af 1994 har dinaren de facto været knyttet til euroen; siden devalueringen i juli 1997 koster 1 EUR 60,5 dinarer.
4. Udenlandske direkte investeringer	Betingelserne for udenlandske direkte investeringer er forbedret. Regeringens godkendelse er imidlertid fortsat nødvendig for at gennemføre visse typer udenlandske direkte investeringer, samtidig med at mangelen på et velfungerende marked for jord også virker bremsende på udenlandske direkte investeringer. Indstrømmingen af udenlandske direkte investeringer har været sporadisk i de senere år og har hovedsagelig vedrørt nogle få store transaktioner.
5. Pengepolitik	Pengepolitikken er hovedsagelig baseret på valutakursankeret.
6. Offentlige finanser	Der blev registreret betydelige indtægter i 2000, delvis som følge af indførelsen af moms i april og større økonomisk aktivitet. En vis lønglidning i begyndelsen af året underminerede til dels disse budgetgevinster. Der forventes et overskud på 2,2% af BNP.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	Privatiseringsprogrammet begyndte i 1993; 1 200 ud af 1 216 virksomheder er blevet privatiseret, men kun nogle af dem er blevet omstruktureret. 40 større tabsgivende virksomheder skal være solgt eller lukket før udgangen af 2001; på indeværende tidspunkt er ni virksomheder afviklet, og privatiseringsprocessen synes at have fået ny fremdrift.
8. Reform af den finansielle sektor	Tostrengt banksystem. Der er 20 banker, en filial af en udenlandsk bank og 19 indlånsbanker. Sektoren er domineret af Stopanska Banka, som er blevet omstruktureret og nu er solgt til Grækenlands centralbank. Banktilsyn gennem centralbanken.

Etableringen af et nyt økonomisk program og den vellykkede afslutning på forhandlingerne med IMF og Verdensbanken samt underskrivelsen af et aftalememorandum, der fastsætter de betingelser, der er knyttet til makrofinansiel bistand fra EF, har gjort det muligt for Kommissionen at påbegynde 80 mio. EUR, som Rådet vedtog i november 1999. Implementeringen af bistanden på op til Udbetalingen af den første rate af bistanden, som består af et tilskud på 20 mio. EUR og et lån på 10 mio. EUR, fandt sted i december 2000 og januar 2001.

2. Makroøkonomiske resultater

Fra midten af 1999 udløste udviklingen efter afslutningen af Kosovo-konflikten en stærk vækst i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien. Kort tid efter afslutningen af Kosovo-krisen steg eksporten til Forbundsrepublikken Jugoslavien/Kosovo, og Skopjes placering som hovedbase for den internationale intervention i Kosovo medførte tillige betydelige indtægter i servicesektoren. Dette boom fortsatte i hele 2000, men væksten var i højere grad drevet af den indenlandske efterspørgsel, især det private forbrug, end af nettoeksporten. Væksten i det reale BNP skønnes i 2000 at have været på 6%, idet væksten understøttedes af et stærkt opsving i den indenlandske efterspørgsel, som skønnes at være steget med tæt ved 8% i faste priser. Det private forbrug steg betydeligt, især i årets første kvartal før indførelsen af moms pr. 1. april, og bruttokapitaldannelsen skønnes at være vokset med næsten 30% efter et markant fald i 1999. Med en stigning på 8% i den indenlandske efterspørgsel og en vækst i det reale BNP på 6% var den økonomiske vækst helt og holdent drevet frem af den indenlandske efterspørgsel.

Importen steg hurtigere end eksporten, og den eksterne side lagde en dæmper på væksten. Underskuddet på de løbende poster blev væsentligt større end i 1999, idet det steg til omkring 6,5% af BNP i 2000 mod 4,0% af BNP i 1999 og dermed vendte tilbage til det niveau, det har ligget på i de fleste år efter uafhængigheden. Forværringen i 2000 skyldtes hovedsagelig en meget stærk stigning i importen af varer, mens balancen i servicesektoren forbedredes en smule. De forholdsvis gode eksportresultater udlignedes af stigende import af varer til privat forbrug og af maskiner m.m., som var nødvendige for kapitaldannelsen.

De fiskale resultater var særdeles gode i 2000. Genopsvinget i den økonomiske aktivitet og specielt de bedre end forventede resultater med opkrævningen af moms efter dennes indførelse den 1. april resulterede i et overskud på statsbudgettet på omkring 2¼% af BNP for hele året. Efter en større udskridning i centraladministrationens lønudgifter først på året fik premierministerens kontor direkte kontrol med ansættelser og lønniveau i en række fagministerier.

Arbejdsløsheden var fortsat høj, selv om den faldt en smule. En undersøgelse af arbejdsstyrken fra foråret 2000 viste således en arbejdsløshed på 32,1%, hvilket er en smule under den registrerede gennemsnitlige arbejdsløshed på 32,4% i 1999. På baggrund af de omfattende strukturelle arbejdsmarkedsproblemer er det ikke sandsynligt, at en stærk økonomisk vækst alene kan få arbejdsløsheden til at falde i nævneværdigt omfang.

Inflationen var på 6,1% år-til-år, noget højere end de foregående år, hvilket hovedsagelig skyldtes engangseffekten af indførelsen af moms. Det lykkedes imidlertid myndighederne stort set at bremse inflationen, samtidig med at indvirkningen på

priserne af indførelsen af moms aftog i løbet af de første tre måneder. Pengepolitikken forblev uændret, denarens kurs blev holdt stabil over for euroen hele året uden større spændinger.

3. Strukturreformer

Som led i forhandlingerne med fonden og Verdensbanken om det nye økonomiske program, som kunne støttes af internationale finansielle institutioner, fremlagde regeringen et ambitiøst flerårigt reformprogram, som dækkede de fleste områder i den økonomiske reform.

For så vidt angår den fiskale reform var myndighedernes indsats i 2000 i overensstemmelse med de principper, der var aftalt med de internationale finansielle institutioner vedrørende en mellemsigtet omlægning af det fiskale område. Disse principper omfatter øget fiskal gennemsigtighed, budgetopstilling og -udarbejdelse, omlægning af skattebyrden fra direkte til indirekte skatter, reform af den offentlige administration og udgiftsrationalisering, integration af centrale indtægter uden for budgettet i centraladministrationens regnskaber og styrkelse af gældsforvaltningen. Der blev iværksat flere initiativer i årets løb, blandt andet indførelsen af moms. Myndighederne oprettede endvidere et skattedepartement under finansministeriet, udstedte omsættelige statsobligationer i bytte for indefrosne valutaindlån og oprettede en gældsovervågningsenhed i finansministeriet.

Der blev gjort betydelige fremskridt i finanssektoren. Banksektoren var allerede for størstedelens vedkommende privatejet, og privatiseringen af den største forretningsbank, Stopanska Banka, blev afsluttet i april. Privatiseringen foregik via salg til udenlandske investorer (National Bank of Greece). Salget af denne bank såvel som det tidligere salg af Kreditna Banka, lukningen af Almako Banka og forberedelserne til salget af den tredje største bank var vigtige skridt i omstruktureringen af sektoren. Disse skridt blev yderligere styrket med vedtagelsen af en ny banklov i juni. Lovgivningen styrkede den retlige ramme for banktilsyn og centralbankens overvågningsbeføjelser.

Privatiseringen af de store virksomheder har i de senere år været utilfredsstillende. Som et direkte resultat af statens tidligere tilbageholdenhed med hensyn til at foretage den nødvendige privatisering af en række statsejede tabsgivende virksomheder blev ESAF-programmet, der var aftalt med IMF, anset for at være løbet af sporet. Privatiseringsprocessen accelererede imidlertid betydeligt i midten af 2000, og ni af virksomhederne blev solgt (til investorer eller til de ansatte) eller likvideret. Privatiseringen af det største tabsgivende selskab, - en nikkelsmeltevirksomhed - blev afsluttet i november. Dette var den sidste foranstaltning, som myndighederne skulle træffe som forudsætning for IMF's og Verdensbankens godkendelse.

I november nåede regeringen og Kommissionen på Fællesskabets vegne til enighed om en stabiliserings- og associeringsaftale, som vil indebære tættere samarbejde på de fleste områder af fælles interesse og gradvis etablering af et frihandelsområde. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er det første land, som indgår en sådan aftale med Fællesskabet.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

Den 8. november 1999 besluttede Rådet at stille indtil 80 mio. EUR til rådighed for Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien som supplerende makrofinansiell bistand.

Denne bistand består af lån på op til 50 mio. EUR og tilskud på op til 30 mio. EUR. På baggrund af den usikre økonomiske situation i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien på det tidspunkt, hvor beslutningen blev truffet, navnlig med hensyn til udlandsgælden (over 40% af BNP og hastigt voksende), besluttede Rådet ekstraordinært at yde en del af den makrofinansielle bistand som gavebistand. En første bistand på 40 mio. EUR i form af lån var blevet udbetalt i september 1997 og februar 1998.

Som forudset i Rådets afgørelse skulle første rate af den makrofinansielle bistand på op til 80 mio. EUR frigives på grundlag af en aftale mellem landet og IMF om et makroøkonomisk program, som støttes af et PRGF/EFF-arrangement. IMF-bestyrelsens godkendelse samt undertegnelsen af et aftalememorandum og af låne- og tilskudsaftalerne udgjorde betingelsen for frigivelse af den første rate af bistanden, på baggrund af gode fremskridt i den økonomiske stabiliserings- og reformproces. I november blev der opnået enighed om aftalememorandummet og låne- og tilskudsaftalerne, som efterfølgende blev undertegnet via brevveksling. Sideløbende hermed godkendte IMF-bestyrelsen det økonomiske program og upper credit tranche-arrangementet (PRGF/EFF), og dermed var alle betingelserne for frigivelsen af den første rate af den makrofinansielle bistand opfyldt. I overensstemmelse hermed blev den første rate frigivet sidst i december 2000. Den var på 30 mio. EUR, heraf 20 mio. EUR som gavebistand og 10 mio. EUR i form af lån⁴.

Desuden videreførte Fællesskabet implementeringen af indtil 25 mio. EUR som ekstraordinær budgetstøtte, der skulle hjælpe landet med at afholde udgifterne i forbindelse med indstrømningen af flygtninge under Kosovo-krisen.

I november godkendte IMF et treårigt EFF-lån på 31 mio. USD og et treårigt PRGF-lån på 13 mio. USD⁵. IMF-faciliteten har til formål at støtte regeringens økonomiske program og fattigdomsbekæmpelsesprogrammet. I december godkendte Verdensbankens bestyrelse det andet tilpasningsprogram for den finansielle sektor og virksomhedssektoren (FESAL II). Programmet andrager 50,3 mio. USD, hvoraf 30,3 mio. USD er et lån og 20 mio. USD udgøres af IDA-lån. FASAL II-faciliteten har til formål at støtte regeringens reformprogram i den finansielle sektor og virksomhedssektoren med henblik på at stimulere udviklingen af den private sektor og jobskabelsen. Et af de strategiske mål for FESAL II-faciliteten er at sælge store firmaer til strategiske udenlandske investorer.

Fra og med 2001 er Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien ikke længere berettiget til støtte under PHARE-bistandsprogrammet. I stedet er landet nu støtteberettiget under det nye fællesskabsinstrument til fordel for de vestlige Balkanlande, CARDS (fællesskabsprogram for bistand til genopbygning, udvikling og stabilisering).

⁴ Af tekniske årsager blev låneelementet i den første rate frigivet den 15. januar 2001.

⁵ PRGF-lånet blev principielt aftalt den 29. november og endeligt vedtaget den 15. december.

VIII. GEORGIEN

1. Resumé

Som følge af omfattende tørke, som medførte et betydeligt fald i landbrugsproduktionen, forventes den økonomiske vækst kun at have været på 1,2% i 2000. På baggrund af Georgiens voldsomme udlandsgæld og begrænsede gældsbetjeningssevne forventes der fortsat et betydeligt underskud, såvel internt som eksternt, i endnu nogle år fremover. Med hensyn til strukturreformer blev der iværksat en række vigtige foranstaltninger med henblik på at forbedre håndhævelsen af skatteindbetalingen og styrke den offentlige forvaltning. En reform af domstolssystemet er blevet indledt. En række store virksomheder er blevet privatiseret, men en yderligere indsats på dette område er påkrævet. Georgien har også gjort betydelige fremskridt med hensyn til reformen af energisektoren.

I juli 1999 afsluttede IMF's bestyrelse midtvejsrevisionen under det tredje ESAF-arrangement med en positiv konklusion. Herefter er udgiftsrestancerne vokset yderligere som følge af tilbagevendende underskud på indtægtssiden kombineret med utilstrækkelige udgiftsprioriteringer. Efter at landet i flere måneder havde opnået tilfredsstillende resultater med hensyn til budgetindtægter, traf IMF den 12. januar 2001 beslutning om et nyt treårigt program (fattigdomsbekæmpelses- og vækstfacilitet) til fordel for Georgien.

På baggrund af manglen på klare udsigter til at Georgien kunne opnå en ny aftale med IMF før udgangen af 2000, hovedsagelig på grund af de skuffende fiskale resultater, besluttede Kommissionen at udskyde udbetalingen af den tredje tilskudsrate, der oprindeligt forventedes at finde sted i 2000.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	De fleste priser er liberaliseret.
2. Handelsliberalisering	Liberal international handelspolitik. De fleste import- og eksportrestriktioner er fjernet. Georgien blev medlem af WTO i 1999.
3. Valutasystem	Der er ikke valutarestriktioner for larien. Auktioner på Tbilisi Interbank Currency Exchange.
4. Udenlandske direkte investeringer	Hensigtsmæssig lovgivning i almindelighed. Ubegrænset hjemtagelse af kapital og profitter og ingen begrænsninger for at have valutakonti i bankerne. Udenlandske investorer må kun leje og ikke eje landbrugsjord. Fremadskridende privatisering (tildeling af adkomstbeviser til og registrering) af by- og industrijord.
5. Pengepolitik	Centralbanken er fuldt uafhængig. Den forsigtige pengepolitik bidrog til lav inflation og en stabil valutakurs i 2000.
6. Offentlige finanser	Bedre håndhævelse af skatteopkrævningen. Budgetindtægterne (inkl. tilskud) anslået til 15% af BNP; de samlede udgifter og nettolångivning anslået til 19,5 % af BNP. Den nyligt nedsatte antikorrupsionskommission har foreslået en række reformer med henblik på at øge gennemsigtigheden og styrke forvaltningsførelsen.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	I energisektoren er der gjort betydelige fremskridt med privatiseringen, og der er offentliggjort udbud vedrørende virksomheder i det vestlige og østlige Georgien. Den svage energisektor udgør imidlertid fortsat en væsentlig hindring for økonomisk vækst. Privatiseringen af telesektoren skrider fremad, og 150 strategiske investorer er blevet opfordret til at deltage i udbud vedrørende to statsjede selskaber.
8. Reform af den finansielle sektor	32 forretningsbanker. I midten af januar 2001 var det kun lykkedes for halvdelen af bankerne at opfylde de nye krav til mindstekapital (5 mio. lari). Banksektoren syntes i stigende grad præget af skrøbelighed med lave CAMEL-klassifikationer for 21 banker, og offentlighedens tillid var fortsat lav.

2. Makroøkonomiske resultater⁶

Den makroøkonomiske situation i Georgien forværredes i 2000 med et fald i BNP på 0,2 % år-til-år i årets første tre kvartaler. Dette skyldtes en voldsom tørke, som forårsagede et betydeligt fald i landbrugsproduktionen. Inden for industriproduktion, handel, transport, kommunikation og tjenesteydelser kunne der imidlertid registreres en stigende tendens. Som følge heraf forventes den økonomiske vækst at have været på 1,2% i 2000.

I de første otte måneder af 2000 var de offentlige indtægter igen lavere end det fastsatte mål, hovedsagelig som følge af dårlig administration, korrupsion og problemer med skatte- og afgiftsinddrivelsen, især af toldafgifter, og det i et delt land med en omfattende sort økonomi. Inflationen ved årets udgang forventedes at være på kun 7%, hvilket var lavere end i 1999. Lariens kurs lå stabilt i 2000 på omkring 2 lari/USD.

Underskuddet på de løbende poster forventedes i 2000 at forblive så højt som 14 % af BNP. Udenrigshandelen ventedes at være præget af den omfattende tørke og den heraf følgende lavere landbrugsproduktion.

De udenlandske bruttovalutareserver repræsenterede stadig kun en importdækningsgrad på 1,1. Udlandsgælden udgjorde ved udgangen af 2000 på omkring 59% af BNP (48% af BNP i 1998). I 2000 opnåede landet gældssaneringsaftaler med de største kreditorer, hvilket vil gøre gældsbetjeningsbyrden mere bæredygtig i den nærmeste fremtid.

3. Strukturreformer

Med henblik på bekæmpelsen af korrupsion, som er et af de største problemer, der lægger sig hindrende i vejen for gennemførelsen af reformer, har den nyligt nedsatte antikorrupsionskommission udarbejdet en rapport med forslag til en række reformer, der kan øge gennemsigtigheden og styrke forvaltningen. Georgiens skattesystem var under omlægning med støtte fra et USAID-program. Der blev truffet en række gennemslagskraftige foranstaltninger, såsom afskedigelse af ledere for ikke at have opfyldt fastsatte målsætninger, samt oprettelse af en "finansiel legion" til at sikre håndhævelsen af skatteindbetalingen. Det overvejedes at oprette en specialenhed til opkrævning af benzin- og tobaksafgifter. Reformen af toldadministrationen var endnu i begynderfasen. En vigtig medvirkende årsag til de vedvarende høje skatterestancer var myndighedernes tilbageholdenhed med hensyn til at inddrive restancer i statsvirksomheder. Skatteministeriet krævede dog beslaglæggelse af bankkonti for 1 399 virksomheder, som tegnede sig for restancer på i alt 71,5 mio. USD, og der blev afsagt domstolskendelse vedrørende halvdelen af dem. Der var imidlertid forsinkelser med hensyn til at indbetale pengene til statsbudgettet som følge af manglende fleksibilitet i domstolssystemet. Der var indbragt 204 tilfælde af konkurs for retten, men kun fem virksomheder, hvorfra der var inddrevet 13 mio. USD, var blevet erklæret konkurs. Det overvejedes at oprette en uafhængig organisation "Konkurskontoret" for at gøre konkurslovgivningen mere effektiv. Der var iværksat en reform af domstolssystemet, som blandt andet indebærer, at dommerne skal bestå en eksamen for at beholde deres embede.

6 Myndighederne har for nylig revideret de nominelle BNP-tal. De nye overslag over det nominelle BNP ligger ca. 34% under de tidligere offentliggjorte tal, hovedsagelig på grund af en revision af overslagene for uformelle aktiviteter.

Det anslås, at 1 292 eller 80% af de mellemstore og store virksomheder er blevet solgt, hovedsagelig til insidere, men kun få af disse virksomheder var efterfølgende blevet omstruktureret. De resterende 20% repræsenterede en betydelig del af de samlede aktivers værdi. Det var de største strategiske virksomheder, herunder infrastrukturrelaterede virksomheder.

Der blev i 2000 overført privatiseringsindtægter på omkring 13 mio. USD til statsbudgettet. Georgian Airlines, Kaspi Cement og Chiaturmanganese blev privateret såvel som skibsværfter og flyreparationsvirksomheder. Forslag vedrørende udstedelse af licenser og takstpolitik i telesektoren blev forelagt parlamentet, og 150 udenlandske selskaber var blevet opfordret til at deltage i udbudsproceduren vedrørende to statsejede teleselskaber. Georgien har gjort væsentlige fremskridt med reformen af energisektoren. Elproduktions- og distributionsselskaber blev udbudt til salg i det østlige og vestlige Georgien, og der blev ligeledes gjort fremskridt hen imod en privatisering af gassektoren. Georgien er et af de få lande i det tidligere Sovjetunionen, som har solgt eldistributionsselskaber til strategiske investorer.

Manglen på et kapitalmarked har hindret forbedringer af selskabsstyringen, som ellers ville have fulgt i kølvandet på fastsættelsen af regler for oplysning, handel med og notering af værdipapirer. Banksystemet syntes i stigende grad skrøbeligt, og offentlighedens tillid var fortsat lav til trods for hensigtsmæssige bankregulativer og centralbankens øgede tilsynsindsats.

Tildelingen af adkomstbeviser til og registreringen af by- og industrijord, navnlig for små og mellemstore virksomheders vedkommende, var af betydeligt omfang, i betragtning af at renten var høj, og bankerne udviste en forsigtig adfærd med krav om sikkerhedsstillelse. Ved udgangen af 1999 havde over 3 200 private virksomheder tinglyst deres jordbesiddelser hos de regionale og kommunale tinglysningskontorer under ministeriet for jordforvaltning. Der er gjort en fornyet indsats på dette område i 2000.

4. Gennemførelse af den ekstraordinære finansielle bistand

Under Fællesskabets handelskreditfacilitet på 1 250 mio. EUR, som blev stillet til rådighed for de nye uafhængige stater i 1992, havde Georgien fordel af ca. 113 mio. EUR i form af lån. Som følge af vanskelige politiske, økonomiske og finansielle forhold var landet imidlertid ikke i stand til at foretage en ordentlig betjening af sine eksterne finansielle forpligtelser, herunder forpligtelserne over for Fællesskabet. For at støtte landets reformbestrebelse og lette afviklingen af dette gældsproblem vedtog Rådet i november 1997 et forslag fra Kommissionen om at yde Armenien og Georgien ekstraordinær finansiell bistand og aftalte principielt at stille lån på op til 170 mio. EUR og tilskud på op til 95 mio. EUR til rådighed.

I juli 1998, da Georgien fuldt ud havde afviklet sine restancer over for Fællesskabet (131 mio. EUR), og dets IMF-program var tilbage på rette spor, udbetalte Kommissionen første rate af den ekstraordinære finansielle bistand (110 mio. EUR i lån og 10 mio. EUR i tilskud). Anden rate (9 mio. EUR i tilskud) under denne bistand blev udbetalt i september 1999, kort efter at Georgien havde tilbagebetalt 10 mio. EUR af hovedstolen på det lån på 110 mio. EUR, der blev ydet i 1998.

På baggrund af manglen på klare udsigter til, at Georgien kan opnå en ny aftale med IMF om et nyt treårigt program før udgangen af 2000, især som følge af skuffende

fiskale resultater (toldindtægterne var fortsat lave), besluttede Kommissionen at udskyde udbetalingen af den tredje tilskudsrate, der oprindeligt var planlagt udbetalt i 2000.

IX. KOSOVO

1. Resumé

Allerede inden krisen i foråret 1999 led Kosovos økonomi under Forbundsrepublikken Jugoslaviens (FRY) internationale isolation, langsommeligheden i de økonomiske reformer og det totale fravær af investeringer igennem næsten et helt årti. Som følge af konflikten var boliger og offentlige faciliteter blevet beskadiget, landbrugs- og industriproduktionen var gået i stå, og selv de få basale betalingsfunktioner, der blev udført af den formelle finansielle sektor, ophørte med at fungere.

Det internationale samfund, herunder EU, har ydet omfattende finansiel støtte til genopbygningen og udviklingen af provinsen, siden konflikten ophørte i juni 1999. På basis af Sikkerhedsrådets resolution 1244 (1999) blev De Forenede Nationers midlertidige mission i Kosovo (UNMIK) oprettet, og den har opnået betydelige fremskridt inden for forskellige områder. På det økonomiske område har UNMIK og især dens EU-ledede søjle IV, der er ansvarlig for den økonomiske genopbygning og udvikling, gjort betydelige fremskridt med at etablere sunde institutionelle og økonomiske rammer omfattende bl.a. legalisering af omløbet af DEM og Kosovos konsoliderede budget. Der er gjort fremskridt på så vigtige økonomiske områder som fremme af genopbygningsprocessen, udvikling af den private sektor, af bank- og betalingssystemer, skabelse af indtægtsgrundlag og videreførelse af budgetpolitikker.

Som resultat heraf er der synlig gang i den økonomiske aktivitet, som har udvist et kraftigt opsving efter konfliktens ophør, dog stort set begrænset til handel, visse tjenesteydelser og genopbygning af basale strukturer. Den politiske situation i Kosovo er imidlertid stadig vanskelig - både internt og eksternt - og er fortsat præget af etniske og sociale spændinger.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER
1. Prislberalisering Priserne er liberaliseret med undtagelse af nogle få offentlige tjenester.
2. Handelsliberalisering I august 1999 ændrede UNMIK Forbundsrepublikken Jugoslaviens eksisterende toldkodeks og indførte en toldafgift på 10%, varierende punktafgifter og en omsætningsafgift (15%) på importerede varer. UNMIK har opretholdt Forbundsrepublikken Jugoslaviens præferentielle handelsaftaler med Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien.
3. Valutasystem Anvendelsen af DEM (og andre valutaer) er blevet legaliseret, selv om den jugoslaviske dinar fortsat er lovligt betalingsmiddel.
4. Udenlandske direkte investeringer Stærkt ugunstigt miljø som følge af ugenomsigtige politikker, og fordi investorerne opfatter landet som et højrisikoområde. UNMIK vedtog regler om FDI i slutningen af 2000.
5. Pengepolitik På grund af Kosovos status har den hverken en centralbank eller en pengepolitik. Bank- og betalingsmyndigheden (BPK) udøver en række funktioner, der normalt varetages af en centralbank.
6. Offentlige finanser Mindre end forventet budgetunderskud i 2000 som følge af højere end forventede lokale indtægter. Yderligere udvidelse af skatter og afgifter og foranstaltninger til at styrke skatteopkrævningen er nødvendig. For øjeblikket er der ikke noget omfattende socialt beskyttelsessystem.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren Privatiseringen af offentlige virksomheder hæmmet af juridisk usikkerhed. UNMIK er begyndt at privatisere virksomheder via forvaltningskontrakter.
8. Reform af den finansielle sektor De retlige og tilsynsmæssige rammer for bankvirksomhed er etableret og er ved at blive implementeret. Indførelsen af et betalingssystem, hvor transaktionerne hovedsagelig fungerer off-line, går fremad. Reguleringen af forsikringsprodukter er under forberedelse.

I februar 2000 besluttede Rådet på grundlag af et forslag fra Kommissionen at yde ekstraordinær finansiel bistand fra Fællesskabet til Kosovo på op til 35 mio. EUR i form af gavebistand. Udbetalingen fandt sted i to rater, der blev frigivet i henholdsvis marts og august 2000.

2. Makroøkonomiske resultater

Allerede inden krisen i foråret 1999 led Kosovos økonomi under Forbundsrepublikken Jugoslaviens (FRY) internationale isolation, langsommeligheden i de økonomiske reformer og det totale fravær af investeringer igennem næsten et helt årti. Som følge af konflikten var boliger og offentlige faciliteter blevet beskadiget, landbrugs- og industriproduktionen var gået i stå, og selv de få basale betalingsfunktioner, der blev udført af den formelle finansielle sektor, ophørte med at fungere. I oktober 1999 anslog Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) ledigheden til at ligge et godt stykke over 50%, idet ledigheden var særlig høj blandt de unge, som udgør en betydelig del af befolkningen.

Selv om der ikke foreligger pålidelige statistiske oplysninger er der belæg for at hævde, at der på ny er kommet gang i den økonomiske aktivitet efter konflikten. Landbrugsproduktionen skønnedes at ligge på over 75% af førkrigniveauet; bygge- og anlægssektoren og visse handelsrelaterede serviceydelser var i kraftig fremgang. Industriproduktionen syntes dog stadig at være meget lav.

BNP pr. indbygger i 1995 er uofficielt blevet anslået til omkring 500 USD. Foreløbige og højst tentative skøn fra IMF anslår BNP pr. indbygger i 2000 til at være i størrelsesordenen 650-850 USD. UNMIK-data tyder på, at BNP pr. indbygger endda kan ligge på over 1 000 USD. Arbejdstageres hjemsendelse af penge fra udlandet er fortsat en væsentlig indtægtskilde i husholdningerne.

Udokumenterede tal viser, at inflationen hidtil ikke har været et problem, og der høres ingen klager over stigende priser eller mangel på de vigtigste fornødenheder. Importen skønnes at ligge på omkring 80% af BNP. Der er næsten ingen eksport, selv om der er en vis uregistreret samhandel med resten af Serbien.

3. Strukturreformer

Udvikling af den private sektor er blevet identificeret som et centralt prioriteret indsatsområde i forbindelse med omstillingen af Kosovos økonomi. UNMIK tager udgangspunkt i en blandet strategi, der bl.a. er blevet fremlagt i en "hvidbog", der blev omdelt i IAC i maj 2000, og som opererer med støtte til eksisterende virksomheder og incitamenter til oprettelse af nye. Hvad de eksisterende offentlige virksomheder angår, tager UNMIK's strategi sigte på at tiltrække private investorer via koncessions-, leje- eller forvaltningskontrakter. Et første eksempel på en forvaltningskontrakt, som UNMIK håber at kopiere på andre mellemstore og store virksomheder, er kontrakten, der er indgået med den schweiziske Holderbank om cementfabrikken Sharr. Kontrakten tildeler en 10-årig koncession på drift af fabrikken til gengæld for omfattende investeringer og industriel omstrukturering. Blandt hovedelementerne i "hvidbogen" hører også rentabilisering af driften af ikke-private virksomheder på kort sigt, færdiggørelse af retsgrundlaget, definition af ejendomsrettigheder og opbygning af social konsensus omkring privatisering. På lang sigt skal de offentlige virksomheder overføres til Kosovos virksomhedsagentur ("Kosovo Enterprise Agency" (KEA)), som

vil træffe afgørelse om omstrukturering og drift. Så længe der hersker institutionel usikkerhed, vil det fortsat være yderst vanskeligt at gennemføre privatiseringer.

På basis af anbefalinger fra IMF har bank- og betalingsmyndigheden for Kosovo (BPK), som blev oprettet i november 1999, gjort væsentlige fremskridt med at opbygge de retlige og reguleringsmæssige rammer for et sundt bank- og betalingssystem. Fremskridtene er sket i et hurtigere tempo end ventet inden for licenstildeling til bankerne og banktilsyn. Den eneste bank i Kosovo, som hidtil har modtaget licens (Micro Enterprise Bank), synes at fungere upåklageligt, udvider løbende produktsortimentet og øger personalet og dettes kvalifikationsniveau. BPK har givet foreløbig tilladelse til syv andre ansøgere om banklicens, men ingen endelige licenser blev udstedt i 2000 af forskellige årsager, såsom de nye bankers problemer med at rejse tilstrækkelig kapital, nødvendigheden af at foretage undersøgelser af visse større aktionærer og en række uløste ejendomsretlige problemer i forbindelse med de benyttede banklokaler. Endelig har BPK givet tilladelse til ni mikrofinansieringsselskaber, der ikke er banker, til at tilbyde begrænset indlåns- og udlånsaktivitet af mikrotypen, primært inden for det markedssegment, som ikke dækkes af bankerne. Otte institutioner er allerede funktionsdygtige.

BPK fortsatte udbygningen af betalingssystemet med henblik på at tilbyde betalingstjenester til UNMIK, Kosovos civile administration og ngo'er. Et moderne system, der er skænket af Norge, er blevet installeret og blev operationelt i juni 2000. Uddannelsen af medarbejderne er i gang. BPK har overtaget indførslen af penge samt pengeforsendelser inden for provinsen. Forberedelserne til overgangen fra DEM til EUR i 2002 er begyndt.

En lige så omfattende institutionsopbygning er gennemført af UNMIK på det budgetmæssige område. Oprettelsen af den centrale budgetadministration ("Central Fiscal Authority" (CFA)) i november 1999 var et første, vigtigt skridt i retning af at oprette et moderne budgetadministrationssystem. CFA, som blev integreret i JIAS i 2000, har særligt ansvar for udformningen og gennemførelsen af Kosovos budget. UNMIK's skatteforvaltning blev officielt oprettet i april 2000. Siden da er der blevet oprettet en organisationsstruktur med henblik på udførelse af skattemæssige forvaltningsfunktioner (behandling af selvangivelser, kontrol, opkrævning, skatteydnerservice og oplysning, klagebehandling osv.). I 2000 påbegyndtes forvaltningen af to forskellige skatter - en føde- og drikkevareomsætningsafgift i hotelsektoren og en præsumptiv skat. UNMIK's toldforvaltning blev officielt oprettet ved udgangen af august 1999 med støtte fra den EU-finansierede toldbistandsmission i Kosovo (CAM-K). Toldforvaltningen opkræver hovedsagelig toldindtægter ved de internationale grænseposter, den administrative grænse (ABL) til Montenegro og en indenlandsk skatteopkrævningspost.

Efter en første fase, hvor CFA oplevede visse problemer med at forøge og stabilisere indtægtsniveauet og holde udgifterne til især de offentligt ansattes lønninger og de offentlige forsyningsvirksomheder under kontrol, viser budgetsituationen nu tegn på en væsentlig forbedring, især fra og med sommeren 2000. Indtægterne er blevet øget ganske kraftigt og nåede op på 216,6 mio. DEM ved udgangen af november. På udgiftssiden holdt de faktiske udgifter i forhold til de budgetterede sig under prorata; de samlede udgifter i november 2000 androg 321,8 mio. DEM. Der blev foretaget visse budgetjusteringer i august, hvor budgettildelinger blev flyttet mellem forskellige direktorater, mens de samlede udgifter forblev stort set uændrede (430,8 mio. DEM). På denne baggrund venter CFA et underskud på rundt regnet 300 mio. DEM på det

budgetmæssige område i 2000 (herunder omkring 100 mio. DEM, som ikke er fuldt integreret i budgettet, og som finansieres ved donoranviste tilskud), som vil blive fuldt dækket af ekstern finansiel bistand.

Resultaterne i 2000 var alt i alt positive, men der var dog visse risikomomenter. Indførelsen af en 15% kildeskat af lønindkomster blev stillet i bero, fordi FN nægtede at renoncere på den generelle praksis med at fritage lønningerne til FN's lokalt ansatte for skat. Skattefritagelsen uddyber lønforskellene mellem de lokalt ansatte, der er beskæftiget direkte af FN, og de lokalt ansatte (herunder dommere og de kosovske direktoratschefer), der arbejder for Kosovos administration. Et andet område, som krævede et særligt vågent øje fra CFA's side, hvis større afvigelser fra den fastsatte kurs skulle undgås, var kontrollen med udgifterne i de store udgiftskrævende direktorater. Dette gælder især de offentlige forsyningsvirksomheder, i særdeleshed energisektoren.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

I februar 2000 besluttede Rådet på grundlag af et forslag fra Kommissionen at yde ekstraordinær finansiel bistand fra Fællesskabet til Kosovo på op til 35 mio. EUR i form af gavebistand⁷. Midlerne skulle stilles til rådighed for De Forenede Nationers midlertidige mission i Kosovo (UNMIK) via dens centrale budgetadministration (CFA).

På baggrund af de betydelige fremskridt, UNMIK har gjort med at etablere basale administrative funktioner og sunde økonomiske rammer i Kosovo, blev en første rate på 20 mio. EUR frigivet i anden halvdel af marts 2000.

Den anden rate på 15 mio. EUR blev udbetalt i anden halvdel af august. En revisionsmission i juni konkluderede, at de betingelser, der var knyttet til udbetalingen af den anden rate, stort set var opfyldt på følgende områder: fremme af genopbygningsprocessen, udvikling af den private sektor, bank- og betalingssystemet samt udvidelse af indtægtsgrundlaget og videreførelse af en sund budgetpolitik. Denne ekstraordinære bistand, som er en del af en samlet bistandspakke fra Det Europæiske Fællesskab på i alt rundt regnet 300 mio. EUR, (herunder omkring 73 mio. EUR på budgetområdet, men ekskl. humanitær bistand), er et supplement til midlerne fra Verdensbanken og bilaterale donorer.

⁷

2000/140/EF af 14. februar 2000, EFT L 47 af 19.2.2000, s. 28-29.

X. MOLDOVA

1. Resumé

Moldova havde fortsat alvorlige økonomiske problemer i 2000. De dårlige vejrforhold, som indvirkede negativt på landbrugsproduktionen, blev imidlertid blevet opvejet af fremgang inden for industri, transport og bygge- og anlægssektoren, hvormed BNP i 2000 nåede op på det foregående års niveau. Finanspolitikken blev strammet betydeligt, og der blev registreret store fremskridt med hensyn til strukturreformer, navnlig inden for vinbrug, energisektoren og privatisering af jord.

Inflationen blev halveret i 2000, til lidt over 20% i året indtil december. Underskuddet på de løbende poster voksede imidlertid, i vid udstrækning som følge af større import forårsaget af en stigning i den indenlandske efterspørgsel. Til trods for total mangel på ekstern finansiering og den betydelige gældsbetjening, forblev bruttovalutareserverne stort set uændrede i årets løb og dækkede omkring 2½ måneders import af varer og tjenesteydelser. Valutakursen holdt sig stort set uændret på omkring 12,5 lei/USD.

Regeringen underskrev et nyt treårigt aftalememorandum med IMF i tilknytning til en PRGF den 1. December 2000, dagen efter at parlamentet endeligt havde godkendt budgettet for 2001. Efterfølgende modtog Moldova ekstern finansiering på rundt regnet 42 mio. USD i den sidste uge af 2000.

I juli 2000 godkendte Rådet for Den Europæiske Union et makrofinansiel bistandslån på 15 mio. EUR til Moldova. Frigivelsen af den første rate var knyttet sammen med en tilfredsstillende revision af gennemførelsen af landets aftale med IMF.

2. Makroøkonomiske resultater

Moldovas økonomi er forringet med over 60%, siden landet blev uafhængigt i 1991. Moldova er stadig hårdt ramt af forstyrrelser som følge af den russiske krise, og ugunstige vejrforhold og stigende energipriser påvirkede væksten negativt i 2000. En sund finanspolitik kombineret med en gradvis forbedring af den indenlandske økonomi

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prisliberalisering	Langt størstedelen af priserne blev liberaliseret i en tidlig fase af overgangsperioden. Der er kun meget få administrerede priser tilbage.
2. Handelsliberalisering	Moldova har en yderst liberal handelsordning. Der opereres med tre toldsats (5, 10 og 15%), og den gennemsnitlige sats er på kun 7%. Moldova håber at blive medlem af WTO i begyndelsen af 2001.
3. Valutasystem	Frit flydende valutakurs, fuld konvertibilitet for transaktioner på de løbende poster.
4. Udenlandske direkte investeringer	Ordningen for udenlandske direkte investeringer er åben og ikke diskriminerende;
5. Pengepolitik	Konservativ politik med sigte på prisstabilitet ved anvendelse af pengemængdemål som nominelle ankre.
6. Offentlige finanser	Der blev opnået en imponerende og nødvendig mindskelse af budgetunderskuddet i 1999 og 2000, hovedsagelig ved nedskæringer af udgifterne til sundheds- og uddannelsesområdet og den offentlige sektor. Gælden udgør rundt regnet 110% af BNP, og hovedparten af gældsbetjeningen forfalder inden for de næste tre år.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	Strukturreformerne tog et markant opsving i 2000. Der blev registreret betydelige fremskridt i energisektoren, jordreformen gennemførtes planmæssigt, og privatiseringen af den økonomisk set yderst vigtige vinbrugs- og tobakssektor blev endeligt godkendt i oktober 2000.
8. Reform af den finansielle sektor	Banksektoren er lille og underudviklet, delvis på grund af manglen på attraktive investeringsmuligheder Centralbanken ansøger konstant til konsolidering af banksektoren. Markederne er stadig underkapitaliserede.

hos Moldovas vigtigste handelspartnere har imidlertid sikret en vis finansiel og makroøkonomisk stabilisering, dog på et meget lavt niveau.

De seneste prognoser peger i retning af en vækst i BNP på 1,0% i 2000. Genopsvinget skyldtes hovedsagelig en stigning i forbrugerefterspørgslen. Omsætningen i detailledet (hos registrerede virksomheder) steg med omkring 5,0% efter et dyk på 27,8% i 1999. Som følge af tørken faldt landbrugsproduktionen med lige under 10%. Industriproduktionen udviste et bemærkelsesværdigt opsving og steg til over 2% efter et fald på 9% i 1999.

Efter en voldsom stigning i inflationen i 1999 til omkring 45% lykkedes det i kraft af en betydelig finanspolitisk og pengepolitisk stramning at reducere stigningen i forbrugerprisindekset ved årets udgang til lige over 20%.

På det finanspolitiske område blev der i 1999 og 2000 opnået imponerende, hidtil usete resultater, hovedsagelig gennem rationalisering af udgifterne til sundheds- og uddannelsessektoren og den offentlige sektor. Budgetunderskuddet blev nedbragt fra over 8% i 1998 til 2,6% i 1999 og lige over 1% i 2000.

Pengepolitikken blev strammet i 2000. Kraftige indstrømninger af udenlandsk valuta medførte en let appreciering af leuens kurs og gjorde det muligt for centralbanken at supplere sine internationale reserver trods store gældsbetjeningsforpligtelser.

Underskuddet på de løbende poster voksede i 2000 til omkring 8% af BNP, hovedsagelig som følge af større import, som fik et nyt opsving i takt med indkomsterne. Eksporten forblev træg, delvis på grund af tørkens følgevirkninger. Eksporten steg med 5%, mens importen steg med over 30% på årsbasis indtil december 2000.

Der blev i 2000 taget skridt til at nedbringe restancerne i tilknytning til gældsbetjeningsforpligtelser og energibetalinger. I marts blev restancer over for Gazprom på 137 mio. USD afviklet gennem (i) udstedelse af egenveksler til en værdi af 90 mio. USD til nedbringning af gæld pådraget i forbindelse med leverancer af naturgas i 1996 og 1997 og (ii) aftale om ombytning af gæld mod aktier i gassektoren, hvorved Gazprom erhvervede 51% af aktiekapitalen i Moldovagaz til gengæld for indfrielse af restancer til et beløb af 47 mio. USD (hovedsagelig via denne transaktion steg de udenlandske direkte investeringer markant fra 2,6% af BNP i 1999 til 10% af BNP svarende til 143 mio. USD). I april blev gældssaneringsaftalen med de russiske myndigheder om den samlede gæld til Rusland, herunder gælden til Oneximbank, undertegnet. Der blev ligeledes indledt drøftelser om gældsoplægning med en række kommercielle kreditorer på grundlag af statsgarantier. Uanset bestræbelserne på at opnå gældsoplægningssaftaler med kreditorerne og normalisere forbindelserne med energileverandører er bæredygtigheden af Moldovas udlandsgæld fortsat tvivlsom.

3. Strukturreformer

Som følge af den politiske udvikling gik reformerne i stå i 1999, især fordi parlamentet ikke fik vedtaget lovgivningen vedrørende privatiseringer i vin- og tobakssektoren. I 2000 blev der imidlertid gjort betydelige fremskridt med privatiseringen i energisektoren. Endvidere blev privatiseringen af nøglevirksomhederne i vin- og tobakssektoren endeligt godkendt i oktober 2000.

Forberedelserne til privatiseringen af Moldtelecom, Moldovas nationale teleoperatør, er gået langsomt. Der er imidlertid oprettet et uafhængigt kontrolorgan til at bistå ved omstruktureringen af denne sektor.

Der kunne noteres en betydelig fremgang i jordreformen. For halvdelen af de stats- og kollektivbrug, der var bestemt til privatisering, påbegyndtes en omstrukturering, og halvdelen af de udvalgte jordparceller blev rent faktisk registreret i matrikelsystemet i 2000.

Der blev formelt iværksat omstrukturings- og konkursprocedurer for en række virksomheder med stor gæld til budgettet, hvoraf en del har været forfalden i lang tid.

Selv om der blev gjort betydelige fremskridt med strukturreformerne i 2000, er det fortsat nødvendigt, at der sker yderligere fremskridt med reformen af de retlige og reguleringsmæssige rammer med henblik på at forbedre forretningskulturen og investeringsklimaet.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

Den 10. juli 2000 besluttede Rådet at stille en makrofinansiell bistandspakke på op til 15 mio. EUR til rådighed for Moldova. Da IMF-programmet imidlertid var kørt af sporet, kunne Kommissionen ikke udbetale bistanden.

Den 1. december underskrev regeringen et nyt treårigt aftalememorandum med IMF som led i en fattigdomsbekæmpelses- og vækstfacilitet (PRGF); det var dagen efter, at parlamentet endeligt havde godkendt budgettet for 2001. Efterfølgende modtog Moldova en samlet ekstern finansiering på rundt regnet 42 mio. USD i den sidste uge af 2000.

Kommissionen indgik desuden en aftale ad referendum om betingelserne for frigivelse af den makrofinansielle bistand. Således vil 10 mio. EUR blive udbetalt i første rate og de resterende 5 mio. EUR i anden rate. Frigivelsen af den første rate er betinget af en positiv konklusion af IMF's første revision under PRGF og af fremskridt med hensyn til en række strukturreformer, som var aftalt mellem Kommissionens tjenestegrene og de moldoviske myndigheder. Betingelserne i tilknytning til den anden rate forhandles efterfølgende.

Den 7. december 2000 foretog Moldova en første tilbagebetaling på 5 mio. EUR af et tidligere makrofinansielt lån fra EU på trods af landets vanskelige økonomiske situation.

XI. MONTENEGRO

1. Resumé

Republikken Montenegro er en del af Forbundsrepublikken Jugoslavien og har omkring 600 000 indbyggere. Montenegros makroøkonomiske situation er forværret i løbet af et tiår præget af Den Socialistiske Republik Jugoslaviens gradvise opløsning, forstyrrelser af handelsmønstrene, krige i regionen og økonomisk tilbagegang på det store serbiske marked. Som følge af Kosovo-krisen og den store indstrømning af flygtninge fra Kosovo forværredes den økonomiske situation i republikken yderligere.

I erkendelse af den montenegrinske regerings vanskelige situation besluttede Rådet den 22. maj 2000 at yde Montenegro en ekstraordinær finansiel bistand fra Fællesskabet i form af gavebistand på op til 20 mio. EUR, der frigives i mindst to successive rater på grundlag af tilfredsstillende resultater med opfyldelsen af de tilknyttede økonomisk-politiske betingelser. Bistanden tog sigte på at støtte og fremskynde den reformorienterede regerings bestræbelser på at etablere en markedsorienteret økonomi og især bestræbelserne på at øge den budgetmæssige gennemsigtighed og udvide skatte- og afgiftsgrundlaget og samtidig sikre en mere effektiv anvendelse af de offentlige udgifter.

I andet halvår af 2000 - før frigivelsen af den anden rate - iværksatte myndighederne omfattende reformforanstaltninger og opfyldte stort set de økonomisk-politiske betingelser, der var knyttet til bistanden. Især blev der gjort betydelige fremskridt med budgetopstillingen. Der blev også taget nogle vigtige skridt i reformen af skattepolitikken og skatteadministrationen. Den endelige vedtagelse af en organisk budgetlov i december 2000 vil udgøre en væsentlig forudsætning for at forbedre styringen af og kontrollen med de offentlige udgifter.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	Mange priser er blevet liberaliseret inden for de sidste to år. Priserne på mælk og brød ventes at blive liberaliseret i løbet af 2001. Inden der foretages en fuldstændig liberalisering af de vigtigste fødevarerpriskategorier, som stadig er underlagt kontrol, vil regeringen identificere kompensationsordninger for de mest trængende befolkningsgrupper (inden for rammerne af EU's fødevarerikkerhedsprogram).
2. Handelsliberalisering	Der er gjort fremskridt. Antallet af elementer, der er underlagt restriktioner, er blevet reduceret; reform af toldforvaltningen drøftes for øjeblikket med bl.a. repræsentanter for erhvervslivet. .
3. Valutasytem	DEM blev det eneste lovlige betalingsmiddel i december 2000.
4. Udenlandske direkte investeringer	Investeringsmiljøet anses stadig som ugunstigt; fordi det opfattes som et højrisikoområde og på grund af uigennemsigtige politikker samt politisk usikkerhed med hensyn til den fremtidige ordning.
5. Pengepolitik	En nyligt vedtaget lov om centralbanken giver denne ansvaret for tilsyn og regulering af indenlandske banker; ingen de facto kontrol over pengepolitikken, da pengeforsyningen bestemmes af resultaterne på betalingsbalancen
6. Offentlige finanser	Vedtagelsen af en organisk budgetlov i december 2000 skulle skabe grundlag for at styrke finansministeriets rolle i budgetgennemførelsen og udgiftskontrollen og kan også bane vej for indførelsen af et finansforvaltningssystem.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	Masseprivatiseringen på grundlag af kuponer omfatter 191 virksomheder og ventes afsluttet før midten af 2001. Yderligere 110 virksomheder er i gang med at blive privatiseret via udbud, auktioner og konkursprocedurer. Der er indhentet tilbud vedrørende tele- og elselskaberne.
8. Reform af den finansielle sektor	Reformen af banksektoren ventes at gå fremad, idet lovgivningen om banksystemet blev vedtaget i december 2000. For øjeblikket opererer 14 indenlandske banker i Montenegro, hvoraf størstedelen har behov for uhyre store finansielle ressourcer, før de kan omdannes til levedygtige finansielle institutioner. En ny udenlandsk bank er for nylig begyndt at operere i Montenegro.

2. Makroøkonomiske resultater

Som følge af manglen på nationale rammer for regnskabsførelse og den begrænsede tilgængelighed af økonomiske data i republikken er det vanskeligt at vurdere den makroøkonomiske situation. Hertil kommer, at den omfattende sorte økonomi rejser tvivl om relevansen af officielle statistikker som målestok for landets velfærd eller som redskab for økonomisk-politiske og budgetmæssige fremskrivninger.

I de første tre kvartal af 2000 syntes den økonomiske aktivitet stærkt hæmmet af afbrydelsen af handelen med Serbien, og der kunne stort set ikke observeres nogen form for økonomisk opsving. Industriproduktionen steg imidlertid en smule i oktober 2000, hovedsagelig på grund af genoptagelsen af produktionen i det store Aluminiumsselskab. I de første ti måneder steg industriproduktionen med næsten 4% sammenlignet med samme periode i 1999. Omkostningspres havde fortsat en negativ indvirkning på produktionen og beskæftigelsen, og det er således ikke sikkert sikkert, at den af sekretariatet for udvikling anslåede realvækst på 5% i 2000 bliver en realitet.

Det makroøkonomiske miljø kan beskrives som en kombination af ekspansive finans- og indkomspolitikker under stramme monetære betingelser. De offentlige udgifter blev væsentligt påvirket af en kraftig stigning i offentligt ansattes løn og i lønrelaterede sociale ydelser, som tegnede sig for to tredjedele af de samlede udgifter på statsbudgettet. I betragtning af underskuddet i offentlige indtægter finansieres den ekspansive finanspolitik i vidt omfang ved ekstern bistand.

Fra december 1999 til september 2000 steg mindstelønnen med 60%, og de nominelle lønninger steg i gennemsnit med 55%. Inflationen absorberede kun en del af denne stigning; forbrugerpriserne steg med 17% i samme periode, og realindkomsten steg således markant.

Inflationen er er gradvis taget af og faldt med 1% på månedsbasis i oktober 2000 efter et fald på 5% i januar. Den årlige inflation var imidlertid stadig på næsten 13%.

Den kraftige realindkomststigning antages at have stimuleret importen med det resultat, at handelsunderskuddet er vokset til 45 mio. USD i de første ti måneder i 2000 i forhold til 31,5 mio. USD i den tilsvarende periode i 1999. Genoptagelsen af handelen med Serbien må formodes at have en gunstig indvirkning på handelsbalancen i 2000.

De offentlige finanser befandt sig stadig i en kritisk situation. Underskuddet før tilskud anslås i 2000 at være på omkring 90 mio. DEM (7,5% af det anslåede BNP). Det skønnes, at restancerne beløb sig til 85 mio. DEM ved udgangen af 2000, hvilket indebærer et samlet budgetunderskud - beregnet efter periodiseringsprincippet - på 175 mio. DEM eller 14,6% af BNP. Republikken vil formentlig modtage et tilskud på 110 mio. DEM (skønsmæssigt 59 mio. DEM fra USA og 51 mio. DEM fra EU), således at de 20 mio. DEM, der er tilbage, når det forventede kasseunderskud er dækket, vil kunne anvendes til at nedbringe de udestående restancer.

I de første ti måneder af 2000 udviste det konsoliderede budget (inkl. det republikanske budget og midlerne til poster uden for budgettet) et underskud på næsten 100 mio. DEM. Nettoestancerne på det konsoliderede budget ved udgangen af 2000 ventedes at være på omkring 120 mio. DEM.

3. Strukturreformer

Regeringens vilje til at gennemføre markedsorienterede reformer kommer til udtryk i udvidelsen af det privatiseringsprogram, der blev iværksat i 1991. Den nuværende fase (masseprivatisering på grundlag af kuponer) omfatter 191 virksomheder og ventes at være afsluttet før midten af 2001. Derudover er 110 virksomheder ved at blive privatiseret via "pakkesalg", udbud, auktioner og konkursprocedurer. Der er allerede indkaldt tilbud vedrørende tele- og elselskabet.

Der er gjort fremskridt med prisliberaliseringen. Myndighederne er sig bevidst, at energipriserne skal frisættes, før procedurerne vedrørende privatiseringen af elselskabet og Yugopetrol, den statsejede enhed, som kontrollerer import, raffinering og distribution af benzin, kan iværksættes. Der er gjort visse fremskridt med hensyn til liberaliseringen af handelen, idet antallet af elementer, der er underlagt restriktioner er blevet reduceret.

De nye love om Montenegros centralbank og banksystemet blev vedtaget af parlamentet i 2000. Disse love, som er i overensstemmelse med internationale standarder, vil tilvejebringe grundlaget for en omdannelse af den aktuelle kontantøkonomi til et markedsorienteret finansielt formidlingssystem. Det vil imidlertid være nødvendigt at definere, hvilken rolle henholdsvis centralbanken i Podgorica og den føderale centralbank i Beograd skal spille i lyset af den politiske udvikling i Jugoslavien. Omstruktureringen af banksektoren kræver en stor indsats og enorme finansielle ressourcer, og det er endnu uafklaret, i hvilket omfang de 14 indenlandske banker, som for øjeblikket opererer i Montenegro, kan omdannes til levedygtige finansielle institutioner. En ny udenlandsk bank er begyndt at operere i landet, og myndighederne var ved udgangen af 2000 i gang med at behandle anmodninger fra tre andre udenlandske institutioner.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

Den 22. maj 2000 besluttede Rådet for Den Europæiske Union at yde en ekstraordinær finansiell bistand i form af gavebistand på op til 20 mio. EUR til Den Jugoslaviske Republik Montenegro; bistanden stilles til rådighed i mindst to successive rater. Formålet hermed var at afhjælpe republikkens finansieringsbehov via budgetstøtte. Bistanden tog især sigte på at støtte og fremskynde de montenegrinske myndigheders bestræbelser på at øge den budgetmæssige gennemsigtighed og udvide skatte- og indtægtsgrundlaget og samtidig sikre en mere effektiv anvendelse af de offentlige udgifter.

Efter underskrivelsen af et aftalememorandum blev den første rate på 7 mio. EUR udbetalt i august 2000. Frigivelsen af anden rate på 12,98 mio. EUR, som var betinget af opfyldelsen af en række kriterier fastsat i aftalememorandummet, fandt sted ved udgangen af 2000 (udbetalt i begyndelsen af januar 2001), efter at Kommissionens tjenestegrene havde kontrolleret, at betingelserne var opfyldt. 50 000 EUR af denne bistand blev anvendt til teknisk støtte med henblik på at bistå myndighederne, især finansministeriet, ved gennemførelsen af reformforanstaltninger med relation til nogle af betingelserne i aftalememorandummet.

I overensstemmelse med Rådets beslutning og på baggrund af manglen på et omfattende makroøkonomisk program, der støttes af IFI, fokuserer de tilknyttede betingelser hovedsagelig på foranstaltninger til at forbedre budgetprocedurerne og øge den

budgetmæssige gennemsigtighed og i mindre grad på specifikke fiskale og budgetmæssige præstationsmål. I forbindelse med revisionen af opfyldelsen af betingelserne konkluderede Kommissionen, at myndighederne stort set havde opfyldt de økonomisk-politiske betingelser. Der var især gjort fremskridt med reformen af budgetudarbejdelsen, skattepolitikken og skatteadministrationen. Der kunne i mindre grad noteres fremskridt med hensyn til styringen af og kontrollen med de offentlige udgifter, selv om regeringens vedtagelse af en organisk budgetlov i december 2000 var et stort skridt hen imod en styrkelse af finansministeriets rolle og beføjelser med hensyn til at kontrollere de offentlige udgifter, da loven også tilvejebringer et retsgrundlag for etableringen af et finansforvaltningssystem.

XII. RUMÆNIEN

1. Resumé

Selv om den makroøkonomiske situation i Rumænien fortsat er skrøbelig, var der tegn på en gradvis forbedring i 2000. Den kraftige nedbringelse af underskuddet på de løbende poster, den fuldstændige og rettidige tilbagebetaling af alle eksterne forpligtelser og genopbygningen af de officielle reserver var nogle af de vigtigste resultater. Den nye stigning i eksporten og væksten i det reale BNP i 2000 er opmuntrende tegn. Inflationen var imidlertid fortsat meget høj, og omfanget af udenlandske direkte investeringer var yderst skuffende.

Der blev ikke gjort væsentlige fremskridt med strukturreformerne, og den finansielle disciplin i virksomhedssektoren var fortsat svag. Privatiseringen af små og mellemstore virksomheder fortsatte i et hurtigt tempo, mens fremskridtene med privatiseringen og omstruktureringen af store tabsgivende offentlige virksomheder var mindre udtalte. Der blev iværksat mange privatiseringsforanstaltninger, men kun nogle få af dem blev afsluttet, og størstedelen måtte udskydes eller suspenderes. Situationen i landbrugssektoren - der er langt den største kilde til beskæftigelse - forværredes fortsat. Væksten i den private sektor blev hæmmet af retlige, politiske og økonomiske vanskeligheder, såsom et dårligt fungerende finansielt system og manglende klarhed omkring ejendomsrettighedsspørgsmålet.

I november 1999 havde Rådet for Den Europæiske Union godkendt en makrofinansiell bistand på 200 mio. EUR til støtte for regeringens bestræbelser på at fremskynde reformerne og sikre makroøkonomisk stabilitet, understøttet af et IMF-program.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	Antallet af kontrollerede priser (hovedsagelig offentlige værker og energi) repræsenterede i slutningen af 1999 omkring 7% af den kurv, som forbrugerprisindekset er baseret på.
2. Handelsliberalisering	I 1999 var den gennemsnitlige mestbegunstigelsesats ca. 16% for industrivarer og ca. 34% for landbrugsvarer. Rumænien har indgået en Europaafale med EU og frihandelsaftaler med CEFTA, EFTA, Moldova og Tyrkiet. Der blev indført en tillægsimportafgift i 1998, som i 1999 udgjorde 4%.
3. Valutasystem	Leu flyder frit, men centralbanken intervenserer hyppigt med henblik på at opretholde konkurrenceevnen udadtil. Der er fuld konvertibilitet for transaktioner på de løbende poster.
4. Udenlandske direkte investeringer	Ordningen for udenlandske direkte investeringer er åben og ikke diskriminerende; profitter kan frit hjemtages. Siden begyndelsen af 1997 har udenlandske investorer kunnet eje jord, der er nødvendig for at udføre deres aktiviteter. Det var i 1999 ikke muligt for ikke-bosiddende at foretage porteføljeinvesteringer i fast forrentede værdipapirer. De love, der regulerer udenlandske direkte investeringer og porteføljeinvesteringer, blev gentagne gange ændret i 1997-1999, hvorved der opstod retlig usikkerhed.
5. Pengepolitik	Rumæniens centralbank er uafhængig. Loven om centralbanken begrænser dens mandat til at sikre prisstabilitet og begrænser størrelsen af den finansiering, den kan yde staten. Effektiviteten af pengepolitikken var fortsat hæmmet af manglen på et sekundært marked for statspapirer.
6. Offentlige finanser	Den grundlæggende skattereform er allerede gennemført, men der skal fortsat tages en række vigtige skridt til konsolidering af de offentlige finanser, herunder pensions- og sundhedsreformer, styrkelse af den finansielle disciplin, understøttelse af kortfristede forpligtelser og forbedring af kontrollen med budgetlægnng og udgifter.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	I slutningen af 1999 var de fleste små og mellemstore virksomheder privatiseret, men de fleste store virksomheder var fortsat offentlige. Selskabsstyringen og den finansielle disciplin i hovedsagelig store og tabsgivende offentlige virksomheder var fortsat svag. Myndighederne har forpligtet sig til at privatisere 63 store statsejede virksomheder som led i Verdensbankens tilpasningslån for den private sektor.
8. Reform af den finansielle sektor	Reformprocessen i banksektoren skred i begyndelsen langsomt frem, hvilket førte til store vanskeligheder i 1997 og 1999. Myndighederne tog imidlertid et større skridt fremad med lukningen af en stor tabsgivende statsejet bank, der tegnede sig for en tredjedel af banksystemet. Kapitalmarkederne var fortsat små og underudviklede.

Første rate på 100 mio. EUR blev udbetalt, da IMF godkendte den første revision af standby-arrangementet. Desværre løb programmet hurtigt af sporet, og den efterfølgende revision af programmet, som var berammet til september 2000, blev ikke afsluttet. Som følge heraf er anden rate af det makrofinansielle bistandslån ikke blevet udbetalt. I november 2000 dannede det socialdemokratiske parti (PDSR) en mindretalsregering i Rumænien. I december 2000 forelagde den nye regering sit program, hvori der lægges stor vægt på at forbedre økonomien. Det nye program er ambitiøst, og det tager sigte på at opfylde kernemålene i den mellemfristede økonomiske strategi (MTES), som den foregående regeringskoalition havde aftalt i marts 2000. Der er dog endnu ikke iværksat nogen konkrete foranstaltninger.

2. Makroøkonomiske resultater

Efter tre års recession oplevede Rumænien et moderat opsving i den økonomiske aktivitet i 2000. Foreløbige data for de første ni måneder af 2000 tyder på, at den økonomiske vækst var på 2,1%. Industriproduktionen var 8,2% højere end i samme periode i 1999 og bekræftede dermed det moderate opsving i den økonomiske aktivitet. Den eksterne sektor var hovedkilden til opsvinget, idet den stigende vækst i EU øgede efterspørgslen efter eksportvarer. Resultaterne i landbrugssektoren var ringe som følge af omfattende tørke. Den indenlandske efterspørgsel var fortsat svag, da forbruget i den private sektor blev holdt i skak af moderate reallønsstigninger.

Resultaterne på de løbende poster var gode, og foreløbige data tyder på, at underskuddet i 2000 kan have været så lavt som 3,2% af BNP. Underskuddet på de løbende poster mindskedes i løbet af de første ni måneder af 2000. Det samlede underskud faldt til 682 mio. USD sammenlignet med 781 mio. USD for samme periode i 1999. Dollarværdien af eksportindtægterne i første halvdel af 2000 øgedes med 27%, hvilket var det højeste i ti år. Importen steg ligeledes, dog en smule mindre end eksporten. En væsentlig medvirkende årsag til korrektionen skyldes ikke desto mindre overskud fra aktuelle overførsler og forbedringer i tjenesteydelsesbalancen, hvilket sætter spørgsmålstegn ved kvaliteten af forbedringen på de løbende poster.

På grund af det usikre makroøkonomiske miljø reduceredes de udenlandske direkte investeringer i første halvdel af 2000, hvor bruttoindstrømningen af udenlandske direkte investeringer var på omkring 347 mio. USD i forhold til 688 mio. USD i 1999. Betænelighederne vedrørende Rumæniens eksterne kreditværdighed og evne til at betjene sine udenlandske gældsforpligtelser er alligevel blevet mindre, da myndighederne har indfriet de eksterne gældsforpligtelser fuldt ud og rettidigt.

Der er intet, der tyder på, at inflationen er for nedadgående. Den gennemsnitlige inflation i 2000 var på 49%, hvilket var højere end i 1999, hvor den var på 45,8%. Økonomien mangler et effektivt nominelt anker. Løse monetære forhold lagde et betydeligt nedadgående pres på den nominelle valutakurs. Mellem januar og december faldt lei med 40% i forhold til USD og med en tredjedel i forhold til EUR.

Budgetstillingen blev ikke forbedret i 2000. Underskuddet i den offentlige sektor udgjorde 3,7%, ligesom i 1999. Finanspolitikken blev lempet i sommeren 2000, men i årets sidste måneder medførte opsvinget i den økonomiske aktivitet højere skatte- og afgiftsindtægter og lettede presset på budgettet en smule. Også den foregående regering havde truffet forskellige foranstaltninger med henblik på at øge skattebetalingerne og begrænse stigningen i restancer mellem virksomhederne. Disse initiativer havde en vis

begrænset succes. Trods disse positive tendenser i den seneste tid, er budgetstillingen fortsat skrøbelig. Presset for lønstigninger i den offentlige sektor vil fortsat være stærkt, rentebetalingsbyrden er stor, og skatterestancer begrænser fortsat muligheden for finanspolitisk styring.

3. Strukturreformer

Strukturreformen, især privatiseringen i banksektoren, gik i stå i 2000 . Trods forpligtelser under IMF's standby-arrangement er der ikke gjort afgørende fremskridt med privatiseringen af BCR (Banca Comerciala Romana). Hertil kommer, at en anden statsejet bank - Banca Agricola - fortsat krævede betydelig likviditetsstøtte fra centralbanken. Den største investeringsfond gik konkurs, hvilket medførte, at det største kreditkooperativ indstillede betalingerne. En række små banker og kreditkooperativer blev lukket eller gik konkurs. Disse problemer havde rod i utilstrækkelige lovgivningsmæssige og tilsynsmæssige rammer for den finansielle sektor. Myndighederne greb imidlertid resolut ind og sikrede, at problemerne, som kulminerede i maj-juni 2000, ikke udviklede sig til en systemisk krise. Efterfølgende vedtog de en lov om kreditkooperativer og pålagde nogle private banker at indstille deres virksomhed.

Det finansielle system spiller ikke sin normale rolle bestående i at kanalisere opsparing til investeringer. Rumænien har ikke et fungerende finansielt system der støtter udviklingen af den økonomiske aktivitet og langsigtede investeringer. Som følge af en kombination af svag økonomisk aktivitet og ringe tillid i befolkningen faldt den indenlandske kredit til den ikke-statslige sektor fra 14,8% af BNP i juni 1999 til 10,7% i juni 2000.

Manglende finansiell disciplin var fortsat et alvorligt problem i 2000. Selv om restancerne til budgettet blev stabiliseret hen imod årets slutning, var der tale om meget store restancer. Problemet var særlig alvorligt i de store statsejede forsyningsvirksomheder. En anbefaling fra tilsynsmyndigheden for gas- og elektricitetsværker om at undgå prisforhøjelser, som kunne have afhjulpet problemet, blev imidlertid ikke efterkommet.

Oprettelsen af virksomheder er stadig stærkt hæmmet af usikkerhed omkring ejendomsrettigheder og omfattende, gentagne ændringer i de retlige og reguleringsmæssige rammer. Alt tyder på, at det er blevet vanskeligere at komme ind på markedet, og antallet af registrerede nye udenlandsk ejede virksomheder faldt således i 1999 og i de første måneder af 2000. Selv om der blev indført en bedre konkurslovgivning og vedtaget en ny lov om statsstøtte i begyndelsen af 2000, er forholdene ikke tilfredsstillende i Rumænien. For mange urentable virksomheder får lov til at fortsætte deres aktiviteter på grund af statens manglende hensyntagen til nødvendigheden af en stram budgetdisciplin og tilbageholdenhed med hensyn til at håndhæve statsstøttereglerne samt domstolenes problematiske og langsommelige anvendelse af konkurslovgivningen.

Der er taget skridt til at videreføre omstruktureringen af visse industrier, især i minesektoren og den maritime sektor, og til at iværksætte nye tiltag. Der er set vellykkede eksempler i tekstil- og møbelsektoren og i den elektroniske underleverandørsektor, hvilket viser, at der er et uudnyttet potentiale for økonomisk vækst. Endvidere er forretningspraksis blevet forbedret, og nogle af de største tabsgivende virksomheder er blevet lukket eller omstruktureret. Endelig er der udformet

ambitiøse omstrukturingsstrategier for gas- og elsektoren, som nu er ved at blive gennemført, og som omfatter en opdeling af aktiviteterne.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

I slutningen af 1998 indledte de rumænske myndigheder forhandlinger om et nyt makroøkonomisk stabiliseringsprogram med IMF og Verdensbanken. Et standby-arrangement på 400 mio. SDDR blev godkendt i august 1999. I juni 1999 godkendte Verdensbanken kreditter på 325 mio. USD, inkl. et nyt tilpasningslån for den private sektor (PSAL) på 300 mio. USD. En første rate på 150 mio. USD er blevet udbetalt. Den første revision af IMF's standby-arrangement blev afsluttet i juni 2000. Herefter blev anden og sidste rate af PSAL på 150 mio. USD udbetalt.

Efter undertegnelsen af en hensigtserklæring mellem de rumænske myndigheder og IMF besluttede Rådet den 8. november 1999 at yde Rumænien et nyt langfristet betalingsbalancelån på indtil 200 mio. EUR. Dette lån var den fjerde af slagsen siden 1992. I slutningen af 1999 nåede Kommissionen og de rumænske myndigheder til enighed om betingelserne for frigivelse af bistanden. Det blev således aftalt, at bistanden udbetaltes i to lige store rater. Første rate blev frigivet efter den vellykkede afslutning af den første revision under IMF's standby-arrangement. Anden rate var betinget af fortsat tilfredsstillende gennemførelse af IMF-programmet, fremskridt med hensyn til en række strukturreformer (især virksomhedsomstrukturering og privatisering i banksektoren) og etablering af en sammenhængende mellemsigtet økonomisk strategi.

I sommeren 2000 svækkedes den daværende regerings bestræbelser på at forbedre de makroøkonomiske rammer i tiden op til parlaments- og præsidentvalgene. IMF's standby-aftale, som blev forlænget i juni 2000, udløb efter revisionen i september, da den daværende regering ikke kunne opfylde de indgåede forpligtelser til at nedbringe statsejede virksomheders restancer, begrænse lønstigningerne i den offentlige sektor og omstrukturere og privatisere de resterende statsejede banker. Som følge heraf blev anden rate af det makrofinansielle bistandslån ikke udbetalt.

XIII. TADSIKISTAN

1. Resumé

Det reale BNP voksede med 9,6 % (år-til-år) i årets første otte måneder. Væksten var drevet af fremstillingssektoren. En voldsom tørke medførte imidlertid en meget dårlig kornhøst (50% af 1999-niveauet), som ventedes at reducere BNP-væksten til 5% for 2000 som helhed. Der er gjort acceptable fremskridt med gennemførelsen af strukturreformer, og der er taget nogle væsentlige skridt med hensyn til finanspolitiske reformer og privatisering af mindre virksomheder. Også hvad angår lovgivning og tilsyn i banksektoren og omlægningen af denne, er der sket forbedringer. Det er imidlertid gået langsommere med privatiseringen af større virksomheder.

Den 27. januar 2000 afsluttede IMF's bestyrelse første og anden revision under andet år af PRGF-programmet med et positivt resultat. Konklusionen på den tredje revision i marts var imidlertid ikke positiv, og de sidste rater under andetårsprogrammet blev ikke udbetalt. IMF-bestyrelsen traf imidlertid beslutning om et nyt årligt arrangement den 3. november 2000.

Kommissionen har indgået en aftale med Tadsjikistan om gennemførelsen af den ekstraordinære finansielle bistand, der blev vedtaget af Rådet i marts 2000 (2000/244/EF).

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	De fleste priser var allerede liberaliseret ved udgangen af 1996.
2. Handelsliberalisering	Relativt liberalt handelssystem med en gennemsnitlig toldsats på 8 % og uden væsentlige ikke-toldmæssige barrierer. Har ansøgt om medlemskab af WTO. Toldunion med Rusland, Belarus, Kasakhstan og Den Kirgisiske Republik.
3. Valutasystem	Relativt liberal valutaordning. Et interbank-valutamarked afløste i juli 2000 Tadjikistan International Currency Exchange, hvilket resulterede i en mere markedsbestemt valutakurs. Ny valuta, somoni, indført i oktober 2000.
4. Udenlandske direkte investeringer	Afdæmpede udenlandske direkte investeringer, fordi landet opfattes som et højrisikoområde, trods en forholdsvis liberal retlig ordning. Ingen retlige hindringer for udenlandske direkte investeringer eller udenlandsk besiddelse af aktier, ingen begrænsninger for hjemtagning af profitter og kapital.
5. Pengepolitik	Nationalbankens uafhængighed er i rimeligt omfang sikret i loven. I praksis varetog nationalbanken indtil midten af 2000 semi-fiskale funktioner, som var dikteret af overordnede økonomiske og politiske hensyn.
6. Offentlige finanser	Budgetindtægterne for 2000 er anslået til 14% af BNP; udgifterne anslået til 15% af BNP. Ny skattelov og styrkelse af finansforvaltningen.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	Privatiseringen af små virksomheder er fuldført. Langsommere fremskridt med hensyn til privatiseringen af større virksomheder. Vellykket privatisering af alle bomuldsegreningsvirksomheder. 55% af landbrugsarealerne er privatejede. Jordreformen er behæftet med en vis korruption. Embedsmændene intervenserer fortsat i driften af nye private landbrug og firmaer.
8. Reform af den finansielle sektor	19 forretningsbanker. Betydelige fremskridt med at forbedre reguleringen og tilsynet i banksektoren. Omstrukturingsaftaler mellem nationalbanken og de fire største banker. Omfattende långivning til insidere og manglende opkrævning af lån/tilbagebetaling. Tilliden til systemet er stadig lav, og evnen til at mobilisere opsparingen er stadig begrænset.

2. Makroøkonomiske resultater

Væksten i det reale BNP var på 9,6 % (år-til-år) i årets første otte måneder. Væksten var drevet frem af fremstillingssektoren, hvor høj kapacitetsudnyttelse fortsat øgede produktiviteten. En voldsom tørke medførte imidlertid en ekstremt dårlig kornhøst (50%

af 1999-niveauet), hvilket forventes at have reduceret BNP-væksten til 5% for 2000 som helhed.

Der blev i 2000 opnået budgetkonsolidering via bedre skatteinddrivelse, hvilket resulterede i et overskud på omkring 1,7% af BNP i det første halvår. De seneste stigninger i de internationale oliepriser og fødevarerpriser samt deprecieringen af den nye valuta medførte en kraftig stigning i inflationen hen imod årets slutning. Værdien af den tadsjikiske valuta faldt med 18% mellem slutningen af marts og midten af september 2000. Deprecieringen accelererede hen imod slutningen af 2000.

Underskuddet på de løbende poster i første halvdel af 2000 (6% af BNP) var lavere end i samme periode i 1999. Tørke og højere oliepriser øgede imidlertid presset på betalingsbalancen. Endvidere var kapitalindstrømningen fra officielle og private kilder (især fra bomuldssektoren) lavere end forventet og skabte pres på bruttovalutareserverne (under to måneders importdækning).

Tadsjikistans udlandsgæld udgjorde 103 % af BNP ved udgangen af 1999 og var meget høj målt ved gældens og gældsbetjeningens størrelse i forhold til budgetindtægterne.

3. Strukturreformer

Nationalbankens uafhængighed er sikret i rimeligt omfang i loven, men i praksis udøvede nationalbanken indtil marts 2000 fiskale funktioner dikteret af overordnede økonomiske og politiske hensyn. Nationalbankens direkte involvering i bomuldssektoren forventedes imidlertid at ophøre og dens indirekte involvering at mindskes efter sektorens privatisering. Finansieringen af bomuldshøsten i 2000 forventedes at blive dækket via begrænset långivning fra forretningsbanker finansieret ved nationalbankens kreditauktioner, via bomuldssektorens opsparede eksportoverskud og via nye lån fra eksterne private kreditorer.

Med vedtagelsen af en ny skattelov og styrkelsen af finansforvaltningen blev der taget et vigtigt skridt til at omdanne det fiskale system til en moderne regelbaseret forvaltning: alle skatte- og afgiftsindtægter, inkl. afgifter opkrævet af statens toldudvalg, er nu undergivet finansforvaltningens kontrol, der er oprettet regionale forvaltninger, og der er udfoldet bestræbelser på at omstrukturere den centrale finansforvaltning og styrke den intern revision og kontrol.

Privatiseringen af små virksomheder tæt på at være afsluttet (5 286 små virksomheder solgt ud af i alt 5 400). Den ringe gennemslagskraft i forbindelse med privatiseringsprocessen gav imidlertid anledning til bekymring. Privatiseringen af de større virksomheder gik langsommere. Selv om de fleste store virksomheder var blevet registreret som aktieselskab (733 ud af 750), var mindre end en tredjedel (214) af dem solgt ved udgangen af august 2000. Det relativt langsomme tempo må tilskrives forekomsten af de facto mindstepriser. Et andet problem var, at det trak ud med at modtage den fulde betaling for virksomhederne, efter at salgskontrakten var underskrevet. Den manglende succes med at privatisere aluminiumssmeltevirksomheden Turzunzade er et godt eksempel på, hvilke problemer de større virksomheder i landet står over for. Fabrikken manglende effektivitet, lave verdenspriser og en kolossal gæld (120 mio. USD) holdt investorerne borte. I betragtning af bomuldssektorens betydning for den tadsjikiske økonomi er en vellykket gennemførelse af den stærkt forsinkede privatisering af bomuldsegreneringsvirksomhederne, med inkassering af den fulde betaling for samtlige

virksomheder, særlig anbefalelsesværdig. I slutningen af september 2000 var omkring 290 stats- og kollektivbrug (ud af 600) blevet privatiseret. I slutningen af juli 2000 var 55% af landbrugsarealerne til privatejede brug (2,6 mio. ha). Privatiseringsprocessen har imidlertid været behæftet med korruption.

Myndighederne gjorde betydelige fremskridt med forbedringen af reguleringen og tilsynet i banksektoren. Bl.a. blev kravet til mindstekapital øget fra 300 000 USD til 1 mio. USD fra og med den 1. januar 2000. Banktilsynet blev forbedret, da nationalbanken udvidede og omstrukturerede sin banktilsynsafdeling (BSD) og strammede tilsynsreglerne. Banksystemet var dog fortsat svagt og stærkt koncentreret. De fleste banker var bebyrdede med uinddrivelige lån; driftsledelsen var ofte svag, og det finansielle system led under et svagt reguleringsmæssigt miljø og mangel på velfungerende kapitalmarkeder. Som resultat heraf var tilliden til systemet generelt lav, og bankernes evne til at mobilisere opsparingen var fortsat begrænset. Antallet af banker faldt fra 28 i 1997 til 19 i 2000.

Tadsjikistans nationalbank har indgået omstruktureringsaftaler med de fire store forretningsbanker. Disse fire banker er arvtagerne efter Sovjetperiodens specialiserede banker, og de modtager de fleste indlån (70%) og står for de fleste udlån (75%). Disse banker var i overensstemmelse med internationale regnskabsstandarder genstand for revision foretaget af internationale agenturer, og de var i gang med at udarbejde deres første forretningsplaner. Nogle af dem har opnået en højere end forventet tilbagebetaling af lån. Der er aftalt omstruktureringsordninger med nogle mindre banker. Bortset fra en række små forsikringselskaber er der endnu ikke fremkommet andre finansielle institutioner.

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

Rådet vedtog i marts 2000 en afgørelse om at udvide den allerede aftalte ekstraordinære bistand til Armenien og Georgien til at omfatte Tadsjikistan. Låneelementet i den samlede bistand til de tre lande blev hævet til højst 245 mio. EUR med en maksimal løbetid på 15 år og en afdragsfri periode på 10 år. Gavebistandselementet i denne bistand består af et beløb på højst 130 mio. EUR for perioden 1997-2004 med et maksimumsbeløb på 24 mio. EUR årligt. Bistanden ville blive udbetalt, hvis landet opfyldte sine udestående finansielle forpligtelser over for Fællesskabet fuldt ud (78 mio. EUR pr. 31. december 2000), hvis det fortsat gennemførte IMF-programmet planmæssigt, og hvis det fortsat sikrede en betydelig årlig nedbringelse af nettogælden til Fællesskabet.

En kommissionsmission besøgte Tadsjikistan i maj 2000 for at forhandle nærmere vilkår, beløb og betingelser i tilknytning til Fællesskabets ekstraordinære finansielle bistand. Missionen indgik en principiel aftale med de tadsjikiske myndigheder om et nyt lån og et samlet gavebeløb, der skulle udbetales i perioden 2000-2004, og om den krævede nedbringelse af Tadsjikistans nettogæld til Fællesskabet. Aftalen blev formelt underskrevet af de tadsjikiske myndigheder i december 2000.

XIV. UKRAINE

1. Resumé

Efter ti års negativ vækst begyndte den ukrainske økonomi at restituere sig i slutningen af 1999, og den anslås at være vokset med 6% i 2000. Inflationen accelererede i 2000, hvilket afspejlede en kraftig depreciering af hryvia i slutningen af 1999/begyndelsen af 2000, højere oliepriser og andre faktorer, men den forventes at falde i 2001. Understøttet af det økonomiske opsvings positive effekt på indtægterne faldt det konsoliderede offentlige underskud til 1,5% i 2000.

Ukraines finansielle stilling over for udlandet er styrket betydeligt. Understøttet af en sund eksportstigning var der et betydeligt overskud på de løbende poster i 2000. I april 2000 lykkedes det staten at omlægge 2,6 mia. USD af sin udlandsgæld til den private sektor.

For så vidt angår strukturreformerne er der stadig meget, der skal gøres, selv om den reformvenlige regering, der blev dannet i december 1999, har taget betydelige skridt på områder som privatisering, banklovgivning, jordreform og reform af energisektoren (herunder beslutningen om at lukke Tjernobyl den 15. december 2000). Fremskridtene med reformen af gassektoren har været skuffende, og nogle af de store banker er stadig præget af betydelige svagheder. Ukraine pålægger desuden fortsat en række handelsrestriktioner, som ikke alene må frarådes fra et økonomisk synspunkt, men som også udgør en overtrædelse af partnerskabs- og samarbejdsaftalen (PCA) med EU.

KORTFATTET STATUS OVER DE ØKONOMISKE REFORMER	
1. Prislberalisering	De fleste priser er liberaliseret. Priserne på kollektive tjenesteydelser (såsom gas, elektricitet, opvarmning og huslejer) er undergivet administrativ kontrol og er hovedsagelig ikke omkostningsdækkende.
2. Handelsliberalisering	Kvantitative restriktioner er ophævet for importens vedkommende, bortset fra få undtagelser begrundet i sundheds- og sikkerhedsmæssige hensyn. Den handelsvægtede gennemsnitlige importtold var 7,5% i midten af 1999. I juli 1999 blev der indført en ensartet importafgift på 2% gældende i seks måneder. Få eksportrestriktioner (der er eksporttold på huder og skind samt på solsikkefrø). Partnerskabs- og samarbejdsaftalen med EU trådte i kraft den 1. marts 1988. I 1999 indførte Ukraine nogle handelsrestriktioner, der er uforenelige med partnerskabs- og samarbejdsaftalen.
3. Valutasystem	Fuld konvertibilitet for de løbende poster (artikel VIII-status hos IMF) siden september 1996. Mellem september 1998 og august 1999 blev der indført visse valutarestriktioner på transaktioner på de løbende poster for at forsvare valutaen.
4. Udenlandske direkte investeringer	Skattelettelse for nogle investeringer, der udgør mindst 20% af en virksomheds kapital, og for investeringer i bilindustrien på over 100 mio. USD. Tilstrømningen af udenlandske direkte investeringer er forblevet meget lav per capita (de nåede kun op på 747 mio. USD, eller 15 USD per capita, i 1998).
5. Pengepolitik	Stadig større afhængighed af indirekte monetære instrumenter. Kreditter fra centralbanken til forretningsbankerne tildeles oftest ved Lombard-faciliteten, kreditoptioner og tilbagekøbsaftaler. Reserverkravene blev fastsat på et ensartet niveau på 11% i april 1997, hævet til 16,5% i 1997-1998 og reduceret til 15% i januar 1999.
6. Offentlige finanser	De offentlige udgifter faldt fra ca. 70% af BNP i 1992 til ca. 38% i 1998. Den offentlige beskæftigelse faldt med 1 million (til 4,7 millioner) mellem 1994 og 1998. Statens konsoliderede underskud faldt fra 5,2% af BNP i 1997 til 1,5% af BNP i 2000. Socialsikringsbidragene, moms og udbytteskatten er de vigtigste indtægtskilder og tegner sig tilsammen for ca. 70% af statens konsoliderede skatteindtægter.
7. Privatisering og omstrukturering af virksomhedssektoren	Privatisering i mindre målestok er stort set gennemført. Over 9 500 virksomheder er privatiseret gennem en masseprivatiseringsordning (kuponer), der blev iværksat i begyndelsen af 1995. Over en fjerdedel af 200 store virksomheder er privatiseret. Begrænset deltagelse af udenlandske eller strategiske investorer. Ifølge regeringen tegnede den private sektor sig for ca. 60% af industriproduktionen i 1998.
8. Reform af den finansielle sektor	Siden 1997 er der gjort store bestræbelser på at styrke banktilsynet og -lovgivningen, herunder vedtagelse af en ny lov om centralbanken i juli 1999, indførelse af de internationale regnskabsstandarder og udarbejdelse af et nyt indberetningssystem for banker. De fleste banker er privatejede. Banksystemet er imidlertid fortsat svagt, og flere af de største banker befinder sig i en kritisk situation. Kapitalmarkederne er fortsat underudviklede.

Efter over et års vanskelige drøftelser, der yderligere kompliceredes af påstande om uregelmæssigheder i forbindelse med den ukrainske nationalbanks anvendelse af IMF-midler i 1997-98, godkendte IMF i december 2000 en genoptagelse af den udvidede lånefacilitet (EFF). I december 2000 rejste en kommissionsmission til Kiev for at aftale de politiske foranstaltninger i tilknytning til udbetalingen af anden rate af den makrofinansielle bistand på 150 mio. EUR, som EU havde godkendt i oktober 1998.

2. Makroøkonomiske resultater

Efter et yderligere fald (på 0,4%) i 1999 kunne der noteres et stærkt økonomisk opsving i 2000, som hovedsagelig skyldtes et robust eksportresultat. Det reale BNP voksede med 6% og industriproduktionen med 12%, de første positive årlige vækstrater siden uafhængigheden.

År-ti-år-inflationen i forbrugerprisindekset steg fra 18,4% i oktober 1999 til 28,9% i november 2000 som reaktion på den kraftige depreciering af hryvia omkring præsidentvalget i oktober/november 1999, stigningen i oliepriserne, justeringer i administrationsgebyrerne og en relativt hurtig vækst i pengemængden. Pengemængden er vokset med omkring 36% årligt. Dette afspejlede dels en strukturel monetær finansiering af økonomien, dels de monetære virkninger af regeringens manglende betjening af sin gæld til centralbanken, som sidstnævnte ikke fuldt ud har kunnet kompensere for via likviditetsopsugende transaktioner.

Det konsoliderede offentlige underskud målt på kontant grundlag og med indregning af "indirekte privatiseringsindtægter" faldt fra 2,4% af BNP i 1999 til skønsmæssigt 1,5% af BNP i 2000. Dette afspejlede dels den positive effekt på budgetindtægterne af en stærkere end forventet økonomisk aktivitet, dels forsinkelserne i gældsbetjeningen over for centralbanken og akkumuleringen af visse restancer i energisektoren.

Underskuddet på de løbende poster faldt fra 3% af BNP i 1998 til et overskud på 2,7% i 1999, hvilket afspejler de negative virkninger af den faldende produktion på importen, som mere end opvejer et nyt fald i eksporten. Understøttet af deprecieringen af hryvia og en større efterspørgsel hos Ukraines vigtigste handelspartnere er eksporten steget stærkt siden slutningen af 1999. Selv om der også er sket en yderligere stigning i importen som følge af større indenlandsk efterspørgsel, udviste de løbende poster et betydeligt overskud i de første tre kvartal af 2000.

I april 2000 blev ca. 2,6 mia. USD af udlandsgælden, hovedsagelig obligationsgæld til den private sektor, men også en del af Ukraines gæld til det russiske gasselskab Gazprom, ombyttet til syvårige euro- og dollarobligationer. Ukraine indstillede sin gældsbetjening over for Paris-klubben i januar 2000 og søgte at opnå en omlægning af denne gæld (som beløber sig til omkring 700 mio. USD). Efter IMF's beslutning om at genoptage sin långivning til Ukraine, ventedes Paris-klubben at overveje en omlægning af Ukraines gæld til klubbens medlemslande.

Til trods for den forbedrede situation med hensyn til de løbende poster og omlægningen af obligationsgæld til den private sektor, er betalingsbalancen fortsat sårbar. Indstrømmingen af udenlandske direkte investeringer var fortsat skuffende, og de officielle valutaeserver var fortsat lave (1,15 mia. USD i slutningen af november 2000 eller det samme som $3\frac{3}{4}$ ugers import). Endvidere forventes behovet for en betydelig

import af brændstof at få en negativ indvirkning på betalingsbalancen i vinteren 2000-01⁸. Som reaktion på, hvad der opfattes som en øget risiko for misligholdelse, nedklassificerede Moody's i januar 2000 Ukraines langfristede valutaklassifikation fra B3 til Caa1 (misligholdelsesklassifikation).

Efter et fald i værdien med omkring 20% mellem juli 1999 og januar 2000 har hryvia været forholdsvis stabil. Den relative stabilitet i forhold til USD kombineret med apprecieringen af USD og Ukraines høje inflation i forhold til dets vigtigste handelspartnere resulterede i en betydelig appreciering af den reelle valutakurs fra februar 2000, specielt over for euroområdet (på baggrund af euroens markante depreciering i forhold til dollaren). Denne reelle appreciering kan imidlertid i vid udstrækning ses som en korrektion til overdeprecieringen i slutningen af 1999 og begyndelsen af 2000, og valutakursen menes stadig at være konkurrencedygtig.

3. **Strukturreformer**

Selv om den reformvenlige regering, der blev dannet i december 1999, har taget vigtige skridt med hensyn til strukturreformer, var fremskridtene stadig blandede, og meget manglede endnu at blive gjort.

På landbrugsområdet vedtog præsidenten i december 1999 et dekret, som muliggør frasalg af individuelle jordstykker fra de kollektive landbrug og dermed kan bane vej for en opbygning af et privat jordmarked. Et efterfølgende præsidentielt dekret fra juni 2000 genetablerede imidlertid statskontrollen med kornmarkedet.

På privatiseringsfronten undertegnede præsidenten i december 1999 et dekret om prioriterede foranstaltninger med henblik på fremskyndelse af privatiseringen, og i begyndelsen af 2000 blev et privatiseringsprogram for 2000-2002 vedrørende salg af store virksomheder vedtaget af parlamentet. Med over 2 mia. hryvia blev privatiseringsindtægterne mere end fordoblet i 2000. Nogle salg blev imidlertid ikke gennemført på en gennemsigtig måde; i nogle tilfælde blev virksomheder således udelukket fra at deltage i udbudsproceduren uden en klar begrundelse.

Banklovgivningen og -tilsynet er blevet væsentligt styrket i de senere år med teknisk bistand fra udenlandske donorer. Der gør sig dog stadig betydelige svagheder gældende i nogle af de største banker. Omstruktureringsprogrammer for de pågældende banker blev vedtaget i 2000, og gennemførelsen heraf er et nøgleaspekt i de betingelser, der er knyttet til Verdensbankens, IMF's og EU's makrofinansielle bistand. To af disse banker, Banka Ukraina og den statslige opsparingsbank, gjorde kun ringe fremskridt med gennemførelsen af programmerne og befandt sig i en særdeles svag situation. Der er imidlertid ved at blive vedtaget reviderede beslutningsplaner for disse banker. I december 2000 vedtog parlamentet desuden en ny lov om banker og bankvirksomhed, som styrker centralbankens tilsynsbeføjelser og præciserer rammerne for konkursprocedurer.

Der er kun gjort langsomme fremskridt med reformerne i energisektoren, men en række opmuntrende tiltag er iværksat siden slutningen af 1999. Den 15. december 2000 blev

8 Som målt i oktober 2000 var Ukraines brændstoflagre klart utilstrækkelige til at dække vinterens produktionsbehov. I oktober 2000 godkendte EBRD en "lånefacilitet til indkøb af brændstof" på 100 mio. USD, som skulle hjælpe de statsejede kraftværker med at finansiere indkøb af importeret brændsel i vinterens løb.

Tjernobyl definitivt lukket, hvilket banede vej for en international finansieringspakke under ledelse af EU og EBRD med sigte på at sikre acceptable sikkerhedsstandarder i Khmeltsky- og Rovno-atomkraftværkerne (det såkaldte K2R4-projekt). Der er også gjort visse fremskridt med reformen i elsektoren. Der blev således iværksat privatiseringsudbud vedrørende syv distributionsselskaber i oktober/november 2000, og et udbud vedrørende udvælgelse af en privatiseringsrådgiver i forbindelse med en tredje pakke på seks-syv selskaber var næsten klar til offentliggørelse. Der er endvidere sket en betydelig forbedring med hensyn til opkrævningen i elsektoren i anden halvdel af 2000.

Med hensyn til handelsliberaliseringen er der gjort visse fremskridt siden foråret 2000 hen imod afskaffelse af en række handelsrestriktioner, som var uforenelige med partnerskabs- og samarbejdsaftalen, men en yderligere indsats er påkrævet. Inden for rammerne af de betingelser, der er knyttet til udbetalingen af EU's makrofinansielle bistand har myndighederne ført drøftelser med Kommissionen om en tidsplan for afskaffelsen af de tilbageværende restriktioner (se nedenfor).

4. Gennemførelse af den makrofinansielle bistand

I september 1998 godkendte IMF en EFF for Ukraine på 2,2 mia. USD, som senere blev hævet til 2,6 mia. USD. Den udvidede finansieringsfacilitet blev udsat et par måneder efter godkendelsen på grund af de finansielle og strukturelle afvigelser, men blev videreført i foråret 1999 på grundlag af et revideret økonomisk program. Lempelsen af den makroøkonomiske politik, den manglende gennemførelse af en række strukturreformer og det dødvande, der opstod i forbindelse med præsidentvalget, resulterede imidlertid i en anden afbrydelse af EFF i efteråret 1999. Efter mere end et års vanskelige forhandlinger besluttede IMF i december 2000 at genoptage EFF til støtte for et nyt økonomisk program, der var aftalt med myndighederne⁹.

I oktober 1998 besluttede Rådet for EU at yde Ukraine et tredje makrofinansiel lån på op til 150 mio. EUR¹⁰. Lånet udbetales i mindst to rater og har en maksimal løbetid på ti år. Udbetalingen af første rate blev forsinket som følge af startproblemerne med IMF's EFF. Efter genoptagelsen af EFF og gennemførelsen af en række betingelser aftalt mellem Kommissionen og Ukraine blev første rate af lånet (58 mio. EUR) udbetalt i juli 1999. Samtidig indgik Kommissionen en principiel aftale med myndighederne om betingelserne for frigivelsen af anden rate af lånet, som blev nedfældet i et supplerende aftalememorandum. Denne første version af dokumentet blev imidlertid aldrig underskrevet, hvilket skyldtes, at nogle ukrainske ministre insisterede på at fået indføjede nogle mindre ændringer til teksten, og at EFF på ny blev afbrudt i efteråret 1999.

9 En af de faktorer, som komplicerede genoptagelsen af IMF's långivning var påstande om uregelmæssigheder i forbindelse med den ukrainske centralbanks anvendelse af IMF-midler i 1997-98. En uafhængig revision, der blev gennemført i begyndelsen af 2000 på IMF's anmodning, konkluderede, at centralbanken havde overvurderet sine reserver og på den måde opnået flere IMF-udbetalinger, som den ellers ikke ville have fået. På den anden side fandt revisionen intet belæg for uretmæssig brug af IMF-midler. I slutningen af august tilbagebetalte Ukraine førtidigt til IMF de midler, som den uretmæssigt havde erhvervet ved at sætte sine reserver for højt (72,5 mio. SDR). Ukraine indvilligede desuden i september 2000 i at træffe foranstaltninger til at hindre en gentagelse af sådanne uregelmæssigheder.

¹⁰ Rådets afgørelse 98/592/EF af 15. oktober 1998. Den første og anden makrofinansielle bistandstransaktion var blevet godkendt af Rådet i december 1994 henholdsvis oktober 1995. Det første lån - på 85 mio. EUR - blev udbetalt i 1995. Det andet - på 200 mio. EUR - blev udbetalt i 1996 og 1997.

I december 2000, da en videreførelse af EFF syntes inden for rækkevidde, tog en kommissionsmission til Kiev for at genoptage drøftelserne om betingelserne for frigivelsen af den anden rate af bistanden. Missionen indgik en aftale ad referendum med myndighederne om praktisk talt alle de politiske foranstaltninger, der var anført i et revideret aftalememorandum. De omhandlede foranstaltninger har fokus på afskaffelsen af de handelsrestriktioner, som er i strid med partnerskabs- og samarbejdsaftalen, reform af energisektoren, privatisering af store virksomheder, styrkelse af banksystemet og etablering af rimelige vilkår og et gunstigt klima for udenlandske investeringer. Kommissionens repræsentanter foreslog ad referendum en anden rate på 42 mio. EUR.

**BILAG 1 A: FÆLLESSKABETS MAKROFINANSIELLE BISTAND TIL TREDJELANDE
OPDELT EFTER DATOEN FOR RÅDETS AFGØRELSE**

Reelt udbetalt pr. december 2000 (i mio. EUR)

<u>Land</u>	<u>Godkendelser</u>			<u>Udbetalinger</u>			
	<u>Rådets afgørelse</u> dato	<u>Rådets afgørelse</u> nummer	<u>Maksimums</u> <u>beløb</u>	<u>Udbetalingsdato</u>	<u>Udbetalt beløb</u>	<u>I alt</u>	<u>Ikke-</u> <u>udbetalt</u>
Ungarn I Strukturtilpasningsstøtte	22.02.90	90/83/EF	870	Apr 1990 Feb. 1991	350 260	610	260 25 (suspend.)
Den Tjekkiske og Slovakiske Føderative Republik (betalingsbalancelån)	25.02.91	91/106/EF	375	Mar. 1991 Mar. 1992	185 190	375	
Ungarn II (betalingsbalancelån)	24.06.91	91/310/EF	180	Aug. 1991 Jan. 1993	100 80	180	
Bulgarien I (betalingsbalancelån)	24.06.91	91/311/EF	290	Aug. 1991 Mar. 1992	150 140	290	
Rumænien I (betalingsbalancelån)	22.07.91	91/384/EF	375	Jan. 1992 Apr. 1992	190 185	375	
Israel¹ Israel (blødt strukturtilpasningslån)	22.07.91	(91/408/EF)	188	Mar. 1992	188	188	
Algeriet I (betalingsbalancelån)	23.09.91	(91/510/EF)	400	Jan. 1992 Aug. 1994	250 150	400	
Albanien I (betalingsbalancelån)	28.09.92	92/482/EF	70	Dec. 1992 Aug. 1993	35 35	70	
Bulgarien II (betalingsbalancelån)	19.10.92	92/511/EF	110	Dec 1994 Aug. 1996	70 40	110	
Baltiske lande (betalingsbalancelån) heraf	23.11.92	92/542/EF	220			135	85 25 (suspend.)
Estland			(40)	Mar. 1993	20	(20)	(20)
Letland			(80)	Jul. 1993	40	(40)	(40)
Litauen			(100)	Jul. 1993 Aug. 1995	50 25	(75)	(25)
Rumænien II (betalingsbalancelån)	27.11.92	92/551/EF	80	Feb. 1993	80	80	
Moldova I (betalingsbalancelån)	13.06.94	94/346/EF	45	Dec. 1994 Aug. 1995	25 20	45	
Rumænien III (betalingsbalancelån)	20.06.94	94/369/EF	125	Nov. 1995 Sep. 1997 Dec. 1997	55 40 30	125	
Albanien II (betalingsbalancelånskud)	28.11.94	94/773/EF	35	Jun. 1995 Okt. 1996	15 20	35	
Algeriet II (betalingsbalancelån)	22.12.94	94/936/EF	200	Nov. 1995	100	100	100 25 (suspend.)
Slovakiet (betalingsbalancelån)	22.12.94	94/939/EF	130			Annuleret (Jul. 1996)	130 Annuleret
Ukraine I (betalingsbalancelån)	22.12.94	94/940/EF	85	Dec. 1995	85	85	
Belarus (betalingsbalancelån)	10.04.95	95/132/EF	55	Dec. 1995	30	30	25 25 (suspend.)
Ukraine II (betalingsbalancelån)	23.10.95	95/442/EF	200	Aug. 1996 Okt. 1996 Sept. 1997	50 50 100	200	
Moldova II (betalingsbalancelån)	25.03.96	96/242/EF	15	Dec. 1996	15	15	

¹ Bistanden til Israel omfatter en lån hovedstol på 160 mio. ECU og tilskud på 27,5 mio. ECU i form af rentesubsidier.

**BILAG 1 A: FÆLLESSKABETS MAKROFINANSIELLE BISTAND TIL TREDJELANDE
OPDELT EFTER DATOEN FOR RÅDETS AFGØRELSE**

FORTSAT

Land	Godkendelser			Udbetalinger			Ikke-udbetalt
	Rådets afgørelse Dato	Rådets afgørelse, nummer	Maksimums beløb	Udbetalingsdato	Udbetalt beløb	Udbetalt	
FYROM (betalingsbalancelån)	22.07.97	97/471/EF	40	Sep. 1997 Feb. 1998	25 15	40	
Bulgarien III (betalingsbalancelån)	22.07.97	97/472/EF	250	Feb. 1998 Dec. 1998	125 125	250	
Armenien, Georgien og Tadsjikistan² (strukturtilpasningslån og tilskud) Heraf:	17.11.97	97/787/EF ændret ved 00/244/EF	375			169	206
Armenien			(58)	Dec. 1998 Dec. 1998 Dec. 1999	28 (lån) 8 (tilskud) 4 (tilskud):	(40)	(18)
Georgien			(165)	Jul. 1998 Aug. 1998 Sep. 1999	110 (lån) 10 (tilskud) 9 (tilskud)	(129)	(36)
Tadsjikistan			(110)				(110)
Ukraine III (betalingsbalancelån)	15.10.98	98/592/EF	150	Jul. 1999	58	58	92
Albanien III (betalingsbalancelån)	22.04.99	99/282/EF	20				20
Bosnien I³ (betalingsbalancelån og tilskud)	10.05.99	99/325/EF	60	Dec. 1999 Dec. 1999 Jan. 2001 Jan. 2001	15 (tilskud) 10 (lån) 10 (tilskud) 10 (lån)	45	15
Bulgarien IV (betalingsbalancelån)	08.11.99	99/731/EF	100	Dec. 1999 Sep. 2000	40 60	100	
FYROM II⁴ (betalingsbalancelån og tilskud)	08.11.99	99/733/EF	80	Dec. 2000 Jan. 2001	20 (tilskud) 10 (lån)	30	50
Rumænien IV (betalingsbalancelån)	08.11.99	99/732/EF	200	Jun. 2000	100	100	100
Kosovo⁵ (budgetstøtte i form af gavebistand)	19.02.00	00/140/EF	35	Mar. 2000 Aug. 2000	20 15	35	
Montenegro⁵ (budgetstøtte i form af gavebistand)	22.05.00	00/355/EF	20	Aug. 2000 Jan. 2001	7 13	20	
Moldova III (betalingsbalancelån)	10.07.00	00/452/EF	15				15
I ALT			5393			4295	1098¹¹

² Ekstraordinær finansiel bistand, der omfatter lån til et maksimumsbeløb på 245 mio. ECU og tilskud til et maksimumsbeløb på 130 mio. ECU.

³ Omfatter en lånehovedstol på 20 mio. EUR og tilskud på 40 mio. EUR.

⁴ Omfatter en lånehovedstol på op til 50 mio. EUR og et tilskud på op til 30 mio. EUR.

⁵ Ekstraordinær finansiel bistand.

BILAG 1 B: FÆLLESSKABETS MAKROFINANSIELLE BISTAND TIL TREDJELANDE

OPDELT EFTER REGION

Reelt udbetalt pr. december 2000 (i mio. EUR)

<u>Land</u>	<u>Godkendelser</u>			<u>Udbetalinger</u>			
	<u>Rådets afgørelse</u> <u>Dato</u>	<u>Rådets afgørelse,</u> <u>nummer</u>	<u>Maksimums</u> <u>beløb</u>	<u>Udbetalingsdato</u>	<u>Udbetalt beløb</u>	<u>Udbetalt</u>	<u>Ikke-</u> <u>udbetalt</u>
<u>A. EU-ansøgerlande</u>							
Baltiske lande (betalingsbalancelån)	23.11.92	92/542/EF	220			135	85
heraf:				Mar. 1993	20		25 (suspend.)
Estland			(40)	Jul. 1993	40	(20)	(20)
Letland			(80)	Jul. 1993	50	(40)	(40)
Litauen			(100)	Aug. 1995	25	(75)	(25)
Bulgarien I (betalingsbalancelån)	24.06.91	91/311/EF	290	Aug. 1991	150	290	
				Mar. 1992	140		
Bulgarien II (betalingsbalancelån)	19.10.92	92/511/EF	110	Dec. 1994	70	110	
				Aug. 1996	40		
Bulgarien III (betalingsbalancelån)	22.07.97	97/472/EF	250	Feb. 1998	125	250	
				Dec. 1998	125		
Bulgarien IV (betalingsbalancelån)	08.11.99	99/731/EF	100	Dec. 1999	40	100	
				Sep. 2000	60		
Den Tjekkiske og Slovakiske Føderative Republik (betalingsbalancelån)	25.02.91	91/106/EF	375	Mar. 1991	185	375	
				Mar. 1992	190		
Ungarn I strukturtilpasningsstøtte	22.02.90	90/83/EF	870	Apr. 1990	350	610	260
				Feb. 1991	260		25 (suspend.)
Ungarn II (betalingsbalancelån)	24.06.91	91/310/EF	180	Aug. 1991	100	180	
				Jan. 1993	80		
Rumænien I (betalingsbalancelån)	22.07.91	91/384/EF	375	Jan. 1992	190	375	
				Apr. 1992	185		
Rumænien II (betalingsbalancelån)	27.11.92	92/551/EF	80	Feb. 1993	80	80	
Rumænien III (betalingsbalancelån)	20.06.94	94/369/EF	125	Nov. 1995	55	125	
				Sep. 1997	40		
				Dec. 1997	30		
Rumænien IV (betalingsbalancelån)	08.11.99	99/732/EF	200	Jun. 2000	100	100	100
Slovakiet (betalingsbalancelån)	22.12.94	94/939/EF	130			Annuleret (Jul. 1996)	130 Annuleret
A i alt			3305			2730	575
<u>B. Det vestlige Balkan</u>							
Albanien I (betalingsbalancelån)	28.09.92	92/482/EF	70	Dec. 1992	35	70	
				Aug. 1993	35		
Albanien II (betalingsbalancelån)	28.11.94	94/773/EF	35	Jun. 1995	15	35	
				Okt. 1996	20		
Albanien III (betalingsbalancelån)	22.04.99	99/282/EF	20				20
Bosnien I¹ (betalingsbalancelån og tilskud)	10.05.99	99/325/EF	60	Dec. 1999	15 (tilskud)	45	15
				Dec. 1999	10 (lån)		
				Jan. 2001	10 (tilskud)		
				Jan. 2001	10 (lån)		
FYROM I (betalingsbalancelån)	22.07.97	97/471/EF	40	Sep. 1997	25	40	
				Feb. 1998	15		
FYROM II² (betalingsbalancelån og tilskud)	08.11.99	99/733/EF	80	Dec. 2000	20 (tilskud)	30	50
				Jan. 2001	10 (lån)		
Kosovo³ (budgetstøtte i form af gavebistand)	19.02.00	00/140/EF	35	Mar. 2000	20	35	
				Aug. 2000	15		

¹ Omfatter en lånehovedstol på 20 mio. EUR og tilskud på 40 mio. EUR.

² Omfatter en lånehovedstol på op til 50 mio. EUR og et tilskud på op til 30 mio. EUR.

³ Ekstraordinær finansiel bistand.

BILAG 1 B: FÆLLESSKABETS MAKROFINANSIELLE BISTAND TIL TREDJELANDE
OPDELT EFTER REGION

FORTSAT

<u>Land</u>	<u>Godkendelser</u>			<u>Udbetalinger</u>			
	<u>Rådets afgørelse</u> <u>Dato</u>	<u>Rådets afgørelse,</u> <u>nummer</u>	<u>Maksimums</u> <u>beløb</u>	<u>Udbetalingsdato</u>	<u>Udbetalt beløb</u>	<u>Udbetalt</u>	<u>Ikke-</u> <u>udbetalt</u>
Montenegro ³ (Budgetstøtte i form af gavebistand)	22.05.00	(00/355/EF)	20	Aug. 2000 Jan. 2001	7 13	20	
<u>B i alt</u>			360			275	85
<u>C. Nye uafhængige stater</u>							
Armenien, Georgien og Tadsjikistan ⁴ (strukturtilpasningslån og tilskud) heraf:	17.11.97	97/787/EF ændret ved	375			169	206
	28.03.00	00/244/EF					
Armenien			(58)	Dec. 1998 Dec. 1998 Dec. 1999	28 (lån) 8 (tilskud) 4 (tilskud):	(40)	(18)
Georgien			(165)	Jul. 1998 Aug. 1998 Sep. 1999	110 (lån) 10 (tilskud) 9 (tilskud)	(129)	(36)
Tadsjikistan			(110)				(110)
Belarus (betalingsbalancelån)	10.04.95	95/132/EF	55	Dec. 1995	30	30	25 (suspend.)
Moldova I (betalingsbalancelån)	13.06.94	94/346/EF	45	Dec. 1994 Aug. 1995	25 20	45	
Moldova II (betalingsbalancelån)	25.03.96	96/242/EF	15	Dec. 1996	15	15	
Moldova III (betalingsbalancelån)	10.07.00	00/452/EF	15				15
Ukraine I (betalingsbalancelån)	22.12.94	94/940/EF	85	Dec. 1995	85	85	
Ukraine II (betalingsbalancelån)	23.10.95	95/442/EF	200	Aug. 1996 Okt. 1996 Sept. 1997	50 50 100	200	
Ukraine III (betalingsbalancelån)	15.10.98	98/592/EF	150	Jul. 1999	58	58	92
<u>C i alt</u>			940			602	338
<u>D. Middelhavslandene</u>							
Algeriet I (betalingsbalancelån)	23.09.91	91/510/EF	400	Jan. 1992 Aug. 1994	250 150	400	
Algeriet II (betalingsbalancelån)	22.12.94	94/936/EF	200	Nov. 1995	100	100	100 (suspend.)
Israel⁵ (blødt strukturtilpasningslån)	22.07.91	91/408/EF	188	Mar. 1992	188	188	
<u>TOTAL D</u>			788			688	100
<u>A+B+C+D i alt</u>			5393			4295	1098¹²¹³

³ Ekstraordinær finansiel bistand.

⁴ Ekstraordinær finansiel bistand, der omfatter lån til et maksimumsbeløb på 245 mio. ECU og tilskud til et maksimumsbeløb på 130 mio. ECU.

⁵ Bistanden til Israel omfatter en lånehovedstol på 160 mio. ECU og tilskud på 27,5 mio. ECU i form af rentesubsidier.

**BILAG 2 - BETALINGSBALANCETILSKUD TIL MODTAGERE AF
FÆLLESSKABETS MAKROFINANSIELLE BISTAND, OPDELT EFTER BIDRAGYDER,**

1990 - 2000¹

2a. I mio. USD

	1990	1991	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Internationale finansielle institutio-ner	419	5607	1564	4086	1877	250	732	2800	1751	36
IMF	219	4177	909	3206	1477	195	584	2200	1009	12
Verdensbanken	200	1430	655	880	400	55	148	600	742	24
Bilaterale	1618	5600	708	11202	3885	67	582	336	872	238
EU ²	1108	2190	423	855	330	19	329	168	556	185
Andre bilaterale ³	511	1406	285	702	150	10	73		264	49
Heraf:										
USA		35		100		10	15		75	13
Japan:	200	850	120	350	150		54		22	7
Gældssanering		2004		9645	3405	38	180		52	
Paris-klubben		554		4920					52	
London-klubben				4380						
Andet ⁴ :		1450		345	3405	38	180			

1 % af samlede forpligtelser, inkl. gældssanering

	1990	1991	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Internationale finansielle institutio-ner	21	50	69	27	33	79	56	94	67	13
IMF	11	37	40	21	26	62	44	74	38	4
Verdensbanken	10	13	29	6	7	17	11	20	28	9
Bilaterale	79	50	31	73	67	21	44	6	33	87
EU ²	54	20	19	6	6	6	25	6	21	65
Andre bilaterale ³	25	13	13	5	3	3	5		10	18
Heraf										
USA		0		1		3	1		3	5
Japan:	10	8	5	2	3		4		1	3
Gældssanering		18		63	59	12	14		2	
Paris-klubben		5		32					2	
London-klubben				29						
Andet ⁴		13		2	59	12	14			

2c. I % af samlede forpligtelser, ekskl. gældssanering

	1990	1991	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Internationale finansielle institutio-ner	21	61	69	72	80	90	65	92	68	13
IMF	11	45	40	57	63	70	52	59	39	4
Verdensbanken	10	16	29	16	17	20	13	33	29	9
Bilaterale	79	39	31	28	20	10	35	8	32	87
EU ²	54	24	19	15	14	7	29	8	22	65
Andre bilaterale ³	25	15	13	12	6	4	7		10	18
heraf:										
USA		0		2		4	1		3	5
Japan:	10	9	5	6	6		5		1	3

¹ I forbindelse med disse tabeller forstås ved modtagere af Fællesskabets makrofinansielle bistand alle lande, der er opført i tabel 1. Der blev ikke vedtaget nogen transaktion i 1993.

² EU's makrofinansielle bistand.

³ Inkl. EU's medlemsstater.

⁴ Syndikerede forretningsbanklån til fordel for Algeriet i 1991, - gældssanering til fordel for Ukraine fra Rusland og Turkmenistan i 1994 and 1995 og omlægningsaftaler med internationale banker i 1998 og 1999; - gældsomlægning til fordel for Moldova fra Ruslands side i 1996; - gældsomlægning til fordel for Bulgarien og FYROM i 1997.

Betalingsbalancetilskud 2000

	<u>I alt</u>		<u>Kosovo</u>		<u>Moldova</u>							
	<u>Forpligtelser</u>		<u>Udbetalinger</u>		<u>Forpligtelser</u>		<u>Udbetalinger</u>		<u>Forpligtelser</u>		<u>Udbetalinger</u>	
	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%
Internationale finansielle institutioner	36	13	36	23	5	6	5	6	31	57	31	76
IMF	12	4	12	8					12	22	12	29
Verdensbanken (politisk baseret)	24	9	24	15	5	6	5	6	19	35	19	47
Bilaterale	238	87	120	77	81	94	78	94	24	43	10	24
EU	189	69	74	47	42	49	42	50	14	25		
USA	13	5	13	8	13	15	13	16				8
Japan:	7	3	7	4	7	8	7	8				
Andre bilaterale	29	11	26	17	19	22	16	19	10	18	10	24
Gældssanering												
London-klubben												
Paris-klubben												
Andet :												
I alt	275	100	156	100	86	100	83	100	55	100	41	100

	<u>Montenegro (1)</u>				<u>Tadsjikistan</u>			
	<u>Forpligtelser</u>		<u>Udbetalinger</u>		<u>Forpligtelser</u>		<u>Udbetalinger</u>	
	USD	%	USD	%	USD	%	USD	%
Internationale finansielle institutioner								
IMF								
Verdensbanken (politisk baseret)								
Bilaterale	32	100	32	100	102	100	100	100
EU	32	100	32	100	102	100	100	100
USA								
Japan:								
Andre bilaterale								
Gældssanering								
London-klubben								
Paris-klubben								
Andet :								
I alt	32	100	32	100	102	100	100	100

BILAG 3: UDVALGTE ØKONOMISKE INDIKATORER

	1997	1998	1999	2000	
				Program	Overslag
BNP i faste priser	(Procentvis ændring)				
Albanien	-7.0	8.0	7.3	7.0	7.8
Armenien	3.1	7.2	3.3	-	6.0
Bosnien-Hercegovina	30.0	18.0	9.0	12.0	10.0
Bulgarien	-7.4	4.5	2.4	4.0	5.3
FYROM	1.4	2.9	2.7	6.0	6.0
Georgien	10.7	2.9	2.9	1.2	1.9
Kosovo	-	-	-	-	-
Moldova	1.3	-6.5	-4.4	-	0.0
Montenegro	30.5	46.0	112.6	-	48.5
Rumænien	-6.1	-5.4	-3.2	1.5	2.0
Tadsjikistan	1.7	5.3	3.7	5.0	8.3
Ukraine	-3.0	-1.9	-0.4	4.2	4.5
Forbrugerpris (årets slutning)	(Procentvis ændring)				
Albanien	42.1	8.7	-1.0	3.0	4.0
Armenien	21.9	-1.3	2.0	-	0.4
Bosnien-Hercegovina					
Føderation	14.0	5.0	3.0	-	3.0
Republika Srpska	3.0	38.0	5.0	-	3.0
Bulgarien	579.7	1.0	6.2	3.5	11.4
FYROM	4.5	-2.4	2.6	4.9	4.9
Georgien	7.2	10.7	10.9	6.8	4.6
Kosovo	-	-	-	-	-
Moldova	11.1	18.2	43.8	-	21.0
Montenegro	-	44.7	146.0	-	50.0
Rumænien	151.4	40.6	54.9	30.0	41.3
Tadsjikistan	163.6	2.7	31.3	-	61.0
Ukraine	10.0	22.0	19.1	27.1	27.0
Balance på statsbudgettet	(Procent af BNP)				
Albanien	-12.6	-10.4	-11.5	-9.4	-9.5
Armenien (2)	-5.8	-4.9	-7.3	-	-7.2
Bosnien-Hercegovina					
Føderation	-1.9	-1.7	-1.3	-3.0	-2.8
Republika Srpska	0.0	-5.2	-5.1	-4.0	-3.8
Bulgarien	-2.6	1.4	-1.0	-1.4	-0.6
FYROM	-0.4	-1.7	0.0	2.2	2.2
Georgien	-7.0	-6.4	-6.9	-4.6	-3.9
Kosovo	-	-	-	-	-7.3
Moldova	-7.5	-8.6	-2.6	-	-1.5
Montenegro	-	-	-5.8	-	-8.3
Rumænien	-3.6	-4.0	-4.1	-3.5	-3.7
Tadsjikistan	-11.7	-3.8	-3.1	-1.2	0.2
Ukraine	-5.4	-3.5	-2.4	-1.5	-1.5
Løbende poster	(Procent af BNP)				
Albanien	-12.1	-6.1	-8.0	-8.4	-7.0
Armenien (3)	-28.0	-27.1	-21.7	-	-19.7
Bosnien-Hercegovina	-43.3	-31.5	-22.0	-	-20.0
Bulgarien	4.4	-0.5	-5.3	-4.0	-5.4
FYROM	-7.4	-9.6	-5.9	-8.5	-8.5
Georgien (3)	-16.5	-17.2	-14.9	-13.7	-13.7
Kosovo	-	-	-	-	-34.0
Moldova	-14.8	-16.7	-2.6	-	-7.9
Montenegro	-4.2	-6.0	-19.3	-	-14.6
Rumænien	-6.1	-7.2	-3.8	-3.4	-4.3
Tadsjikistan	-	-9.3	-3.4	-5.7	-3.9
Ukraine	-2.7	-3.1	2.7	4.8	4.0
Officielle valutareserver (årets slutning)	(Måneders import)				
Albanien	3.8	4.2	4.1	4.6	4.4
Armenien	3.1	3.6	3.7	-	3.5
Bosnien-Hercegovina	1.3	1.4	2.0	-	2.3
Bulgarien	4.0	5.7	6.4	6.0	8.2
FYROM	1.7	2.0	3.0	3.5	3.5
Georgien	1.5	1.0	1.3	1.2	1.0
Kosovo	-	-	-	-	-
Moldova	3.1	1.4	2.9	-	2.7
Montenegro (1)	-	-	-	-	-
Rumænien	3.6	3.6	6.4	4.2	3.7
Tadsjikistan	0.6	1.5	1.7	1.9	1.9
Ukraine	1.4	0.6	0.8	0.8	0.8

(1) Eventuelle programlagte mål fastsat i IMF-programmer.

(2) På kontant grundlag.

(3) Ekskl. officielle overførsler

Kilde: Nationale myndigheder og IMF.